

Rolnummers 4761, 4778 en 4779
Arrest nr. 99/2010 van 16 september 2010

A R R E S T

In zake : de beroepen tot gehele of gedeeltelijke vernietiging van de artikelen 38 en 39 van de Economische Herstelwet van 27 maart 2009 en van de artikelen 14 en 15 van de wet van 20 december 2002 betreffende de minnelijke invordering van schulden van de consument, ingesteld door Daniela Coco en anderen, de « Ordre des barreaux francophones et germanophone » en de Orde van Vlaamse balies.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en M. Bossuyt, en de rechters R. Henneuse, E. De Groot, L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, J. Spreutels, T. Merckx-Van Goey en P. Nihoul, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de beroepen en rechtspleging

a. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 7 augustus 2009 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 10 augustus 2009, is beroep tot vernietiging ingesteld van de artikelen 38 en 39 van de Economische Herstelwet van 27 maart 2009 en van de artikelen 14 en 15 van de wet van 20 december 2002 betreffende de minnelijke invordering van schulden van de consument (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 7 april 2009 en 29 januari 2003, tweede editie), door Daniela Coco, wonende te 1030 Brussel, Saffierstraat 28, Armand Broder, wonende te 1000 Brussel, Koningsgalerij 18, Marc Snoeck, wonende te 1050 Brussel, Klauwaartslaan 15, Michel Forges, wonende te 1200 Brussel, Tiendagwandlaan 85, Philippe Marcus Helmons, wonende te 1030 Brussel, Azalealaan 20, Daniel D'Ath, wonende te 1180 Brussel, Mariannestraat 4, Walter De Brakeleer, wonende te 1950 Kraainem, Baron Albert d'Huartlaan 254, Colette Fraiteur, wonende te 1180 Brussel, d'Orbaixlaan 18, François Van de Mensbrugge, wonende te 1050 Brussel, Mauricelaan 27, en Nathalie Penning, wonende te 1652 Alsemberg, Dikkemeerweg 172.

b. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 6 oktober 2009 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 7 oktober 2009, heeft de « Ordre des barreaux francophones et germanophone », met zetel te 1050 Brussel, Gulden-Vlieslaan 65, beroep tot gedeeltelijke vernietiging ingesteld van de artikelen 38 en 39 van de Economische Herstelwet van 27 maart 2009 (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 7 april 2009).

c. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 6 oktober 2009 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 7 oktober 2009, heeft de Orde van Vlaamse balies, met zetel te 1000 Brussel, Koningsstraat 148, beroep tot gehele of gedeeltelijke vernietiging ingesteld van de artikelen 38 en 39 van dezelfde wet.

Die zaken, ingeschreven onder de nummers 4761, 4778 en 4779 van de rol van het Hof, werden samengevoegd.

De Ministerraad heeft een memorie ingediend in elke zaak, de verzoekende partijen hebben memories van antwoord ingediend en de Ministerraad heeft ook een memorie van wederantwoord ingediend in elke zaak.

Op de openbare terechtzitting van 19 mei 2010 :

- zijn verschenen :

. Mr. F. Van De Gejuchte, advocaat bij de balie te Brussel, voor de verzoekende partijen in de zaak nr. 4761;

. Mr. M. Kaiser *loco* Mr. X. Leurquin, advocaten bij de balie te Brussel, voor de verzoekende partij in de zaak nr. 4778;

. Mr. M.E. Storme, advocaat bij de balie te Brussel, voor de verzoekende partij, in de zaak nr. 4779;

. Mr. E. Balate, advocaat bij de balie te Bergen, en Mr. M. Roosen, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers J. Spreutels en E. De Groot verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- zijn de zaken in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *In rechte*

- A -

Ten aanzien van het onderwerp van de beroepen

A.1.1. De verzoekende partijen in de zaak nr. 4761 vorderen de vernietiging van de artikelen 38 en 39 van de Economische Herstelwet van 27 maart 2009 die de artikelen 2 en 6, § 2, van de wet van 20 december 2002 betreffende de minnelijke invordering van schulden van de consument wijzigen, alsook van de artikelen 14 en 15 van die wet die bij het voormelde artikel 38 op de advocaten van toepassing zijn gemaakt.

A.1.2. De Orde van Vlaamse Balies (hierna : « OVB ») is van mening dat het Hof bevoegd is om de grondwettigheid van de bepalingen van de wet van 2002 die onrechtstreeks in de door haar opgeworpen middelen worden beoogd, incidenteel te toetsen; zij worden weliswaar niet gewijzigd bij de bestreden wet maar zijn erbij van toepassing gemaakt op de advocaten.

A.1.3. De Ministerraad voert aan dat het beroep onontvankelijk is in zoverre het betrekking heeft op de artikelen 14 en 15 van de wet van 20 december 2002, aangezien de termijn van zes maanden om de vernietiging ervan te vorderen, is verstreken, daar die wet in het *Belgisch Staatsblad* van 29 januari 2003 is bekendgemaakt.

A.1.4. In hun memorie van antwoord doen de verzoekende partijen in de zaak nr. 4761 gelden dat, aangezien de bestreden wet het toepassingsgebied van de wet van 2002 uitbreidt, de wijziging niet louter vormelijk is. Zij moet worden beschouwd als de uiting van de wil van de wetgever om ter zake opnieuw wetgevend op te treden en zij toont aan dat hij bij die uitbreiding van het toepassingsgebied van mening is geweest dat hij de bewoordingen van de voormelde artikelen 14 en 15 ongewijzigd diende te laten. Daarenboven, ook al wordt bij artikel 38 van de wet van 27 maart 2009 enkel artikel 2 van de wet van 20 december 2002 naar de vorm gewijzigd, toch breidt een dergelijke wijziging de draagwijdte van de artikelen 14 en 15 uit. Ten slotte zou het betoog van de tegenpartij, indien het zou worden gevolgd, ertoe leiden dat de bepalingen van de wet van 20 december 2002 nooit zouden kunnen worden aangevochten door de advocaten die, bij de bekendmaking van die wet, niet deden blijken van een belang bij de vernietiging van die bepalingen aangezien zij niet op hen van toepassing waren.

Zij stellen eveneens dat de artikelen 3, 14 en 15 van de wet van 20 december 2002 niet op de advocaten van toepassing waren vóór de wijziging van die wet bij de bestreden wet en voeren in dat verband de parlementaire voorbereiding ervan aan, waarbij een passage van het verslag verwijst naar het in artikel 3 bedoelde verbod dat « voortaan » op de advocaten van toepassing is. Artikel 14 verwijst naar de persoon die de activiteit van minnelijke invordering van schulden verricht, een begrip waarvan de activiteit van minnelijke invordering van schulden verricht door met name een advocaat was uitgesloten. Ten slotte beoogt artikel 15 bepalingen van de wet van 2002 die niet op de advocaten van toepassing waren.

A.1.5. In haar memorie van antwoord voert de OVB aan dat de in artikel 14, eerste lid, bedoelde verplichting tot terugbetaling niet op de advocaten van toepassing was vóór de wijziging van artikel 2, § 1, 2°,

van de wet van 2002 bij de bestreden wet. Die verplichting werd immers enkel opgelegd aan de personen « die de activiteit van minnelijke invordering van schulden verricht[en] » (artikel 14, eerste lid), waarbij die activiteit niet de activiteit van invordering door een deurwaarder of een advocaat omvatte. Artikel 2, § 2, dat kennelijk op een vergissing beruiste, kon geen afbreuk doen aan die situatie en de advocaten zouden de toepassing van artikel 14, eerste lid, op hun activiteit bijgevolg niet eerder hebben kunnen betwisten. Wellicht verandert de bestreden wet niets aan de toepassing van de sancties in geval van schending van dat artikel. Hetzelfde geldt voor de in artikel 15 bedoelde sancties, rekening houdend met de context waarin die bepaling past en met de plaats ervan in de wet.

A.1.6. In zijn memorie van wederantwoord, ingediend in de zaak nr. 4761, voert de Ministerraad aan dat enkel de bepalingen van de wet van 27 maart 2009 kunnen worden bestreden. De vernietiging van de artikelen 14 en 15 zou leiden tot, enerzijds, het opheffen van de gevolgen van de wet van 20 december 2002 betreffende de minnelijke invordering van schulden van de consument in zoverre zij niet op de advocaten betrekking heeft, en, anderzijds, het aanvaarden van de impliciete verlengingen van beroepstermijnen, hetgeen de strikte interpretatie van de termijn van zes maanden om een nieuwe bepaling te bestrijden niet toestaat.

Wat de toepassing van de artikelen 3, 14 en 15 op de advocaten betreft, brengt hij in herinnering dat het begrip « minnelijke invordering van schulden » moet worden onderscheiden van het begrip « activiteit van minnelijke invordering van schulden », waarbij het eerste begrip eveneens de door een tussenpersoon, met name een advocaat, verrichte minnelijke invordering beoogt, ook al valt het buiten de artikelen 4 tot 8 van de wet van 2002. Met betrekking tot de sanctie ligt ongetwijfeld een relatieve ambiguïteit wat betreft de toepasbaarheid van de artikelen 14 en 15 aan de oorsprong van de opheldering van het debat. De toepassing op een advocaat van de in artikel 14, eerste lid, vastgestelde sanctie zou immers veronderstellen dat hij in de zin van die bepaling zou kunnen worden beschouwd als een persoon die de activiteit van minnelijke invordering van schulden verricht. Zoals zij in artikel 2, § 1, 2°, wordt omschreven, omvat de activiteit van minnelijke invordering van schulden evenwel niet de minnelijke invordering van schulden die wordt verricht door een advocaat of een ministerieel ambtenaar of een gerechtelijk mandataris in de uitoefening van zijn beroep of zijn ambt. Wanneer het evenwel erom gaat het toepassingsgebied van de artikelen 11 en 13 te beperken, vermeldt artikel 2, § 2, de activiteit van minnelijke invordering van schulden die wordt uitgeoefend door een advocaat of een gerechtsdeurwaarder. Daarentegen zouden de advocaten, op dezelfde wijze als de incassobureaus, met de in artikel 14, eerste lid, vastgestelde burgerrechtelijke sanctie kunnen worden gestraft bij het verkrijgen van een betaling in strijd met artikel 3. Het is omwille van de duidelijkheid dat de wet het toepassingsgebied *ratione personae* van de wet heeft gewijzigd.

A.1.7. In zijn memorie van wederantwoord, ingediend in de zaak nr. 4779, voert de Ministerraad aan dat de in de artikelen 14, eerste lid, en 15 bedoelde sancties die van toepassing zijn op de personen die de activiteit van minnelijke invordering van schulden uitoefenen, reeds vóór de wijziging van de wet van 2002 bij de bestreden wet op de advocaten van toepassing waren, en wijst erop dat het argument van de verzoekende partij dat is afgeleid uit de context en de plaats waar artikel 15 voorkomt, op geen enkele wijze wordt verantwoord.

Ten aanzien van de bestreden bepalingen

A.2.1. De « Ordre des barreaux francophones et germanophone » (hierna : OBF), verzoekende partij in de zaak nr. 4778, zet uiteen dat de wet van 20 december 2002, bij de aanneming ervan, zowel algemene regels bevatte die van toepassing waren op elke minnelijke invordering van schulden, zelfs verricht door de advocaten en de gerechtsdeurwaarders (artikel 3, § 2), als regels die, in die aangelegenheid, niet van toepassing waren op de advocaten, notarissen, gerechtsdeurwaarders en gerechtelijke mandatarissen, die van het toepassingsgebied van de wet waren uitgesloten (artikel 2, § 1, 2°). Bij de bestreden wet is die uitzondering opgeheven, en werd tevens erin voorzien dat de artikelen 4 en 8 tot 13 van de wet van 2002 niet van toepassing zijn op die personen. Daaruit vloeit voort dat zij aan de consument voortaan geen andere vergoeding meer mogen vragen dan de overeengekomen bedragen in de onderliggende overeenkomst in geval van niet-naleving van de contractuele verbintenissen (artikel 5 van de wet van 20 december 2002) en dat zij aan de dwingende en formalistische procedure van minnelijke invordering van schulden (artikel 6) en aan de in de artikelen 14 en 15 van de wet bedoelde sancties zijn onderworpen.

A.2.2. In zijn memories brengt de Ministerraad de antecedenten van de bestreden wet in herinnering en wijst hij erop dat zij ertoe strekt aan alle marktdeelnemers van de sector, ongeacht of het incassobureaus, advocaten, gerechtsdeurwaarders of gerechtelijke mandatarissen zijn, uitdrukkelijk te verbieden van de schuldenaar-consument kosten te vorderen die verbonden zijn met hun optreden, de aandacht van de

schuldenaars-consumenten te vestigen op het verschil tussen een minnelijke invordering en een gerechtelijke invordering en de voorafgaande voorwaarde van een schriftelijke ingebrekestelling op te leggen die aan bepaalde voorwaarden inzake vorm en termijn is onderworpen, waarbij de niet-naleving ervan gepaard gaat met burgerrechtelijke en strafrechtelijke sancties.

Hij wijst erop dat de wetgever al sedert de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet had willen vermijden dat de consument de persoon zou vergoeden die de invordering verricht, naar het voorbeeld van buitenlandse wetgevingen. In de wet van 20 december 2002 wordt een onderscheid gemaakt tussen « de invordering van schulden » en « de activiteit van minnelijke invordering van schulden », wat een beperkter begrip is dat voornamelijk op de incassobureaus betrekking heeft, dat vereist dat de activiteit beroepshalve wordt verricht en dat, oorspronkelijk, niet de minnelijke invordering van schulden verricht door een advocaat of een ministerieel ambtenaar of een gerechtelijk mandataris in de uitoefening van zijn beroep of zijn ambt omvatte. De artikelen 4 tot 8 van de wet zijn dus niet op hen van toepassing, in tegenstelling tot artikel 3 dat een lijst van verbodsbepalingen bevat die ertoe strekken elke gedraging die inbreuk maakt op het privéleven of op de menselijke waardigheid van de schuldenaar-consument, en elke praktijk die hem kan misleiden, te verbieden. De artikelen 14 en 15 van de wet voorzien in burgerrechtelijke en strafrechtelijke sancties; hoewel de in artikel 2, § 1, 2°, omschreven activiteit van minnelijke invordering van schulden niet de minnelijke invordering van schulden omvat die wordt verricht door een advocaat, een ministerieel ambtenaar of een gerechtelijk mandataris in de uitoefening van zijn beroep of zijn ambt, vermeldt artikel 2, § 2, « de activiteit van minnelijke invordering van schulden die wordt uitgeoefend door een advocaat of een gerechtsdeurwaarder ». De advocaten, notarissen en deurwaarders vallen dus onder het begrip, in de zin van artikel 14, eerste lid, als personen die de activiteit van minnelijke invordering van schulden verrichten.

A.2.3. De Ministerraad wijst eveneens erop dat sommige bepalingen van de wet van 2002 niet op de advocaten en gerechtsdeurwaarders van toepassing werden gemaakt aangezien de wetgever van oordeel was dat de invordering van schulden fundamenteel tot hun opdracht behoort, dat die twee categorieën van rechtsbeoefenaars aan een deontologie zijn onderworpen en dat zij het voorwerp van tuchtmaatregelen kunnen uitmaken, zodat de ongeoorloofde praktijken kunnen worden bestraft. Die uitsluiting werd bij het aannemen van de bestreden wet opnieuw ter discussie gesteld in amendementen op het wetsontwerp die ertoe strekten artikel 5 (verbod om een vergoeding ten laste van de consument te leggen) ontegenzeggelijk van toepassing te maken op alle actoren van de invordering en om, bij de consumenten, elke verwarring tussen een minnelijke invordering en een gerechtelijke invordering te vermijden.

De Raad van State wierp geen kritiek op over de eventuele onbestaanbaarheid van de bestreden bepalingen met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

A.2.4. In haar memorie van antwoord doet de OVB gelden dat het argument van de Ministerraad dat uit de wet van 12 juni 1991 is afgeleid, niet relevant is, aangezien artikel 39 ervan bij de wet van 20 december 2002 is opgeheven, zodat de bestreden wet nieuwe bepalingen invoert.

A.2.5. In haar memorie van antwoord beklemtoont de OBFV dat het advies van de Raad van State zich heeft beperkt tot het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, de rechtsgrond en de te vervullen voorgeschreven vormvereisten, overeenkomstig artikel 84, § 3, eerste lid, van de op 12 januari 1973 gecoördineerde wetten op de Raad van State. Hij heeft zich dus niet uitgesproken over de overeenstemming van het ontwerp met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

A.2.6. In zijn memorie van wederantwoord, ingediend in de zaak nr. 4779, wijst de Ministerraad erop dat het onderzoek dat de Raad van State in dat kader verricht, eveneens betrekking heeft op de schendingen van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, zoals blijkt uit het advies over artikel 39 van het voorontwerp van wet.

Ten aanzien van de ontvankelijkheid van de beroepen en van de memories

A.3.1. De verzoekende partijen in de zaak nr. 4761 motiveren hun belang bij het beroep door uiteen te zetten dat zij advocaat zijn bij de balie te Brussel en een beroepsactiviteit uitoefenen waartoe het toepassingsgebied van de wet van 2002 bij artikel 38 van de bestreden wet is uitgebreid. Zij zijn voortaan onderworpen aan de in de artikelen 14 en 15 van de wet van 2002 bedoelde burgerrechtelijke en strafrechtelijke sancties.

De Ministerraad betwist de ontvankelijkheid van het beroep dat door twee van de tien verzoekende partijen in die zaak is ingesteld, die hun activiteit in de vorm van een bvba uitoefenen - waarbij dat een open vraag blijft voor de andere verzoekende partijen -, aangezien zij geen beslissing van hun raad van bestuur voorleggen waarbij wordt besloten om de zaak bij het Hof aanhangig te maken. Zes andere verzoekende partijen konden niet worden geïdentificeerd in de Kruispuntbank van Ondernemingen, zodat het aan hen staat aan te tonen of zij hun activiteit van advocaat als natuurlijke persoon of als rechtspersoon uitoefenen, met dien verstande dat de vordering, in dat laatste geval, eveneens onontvankelijk zou moeten worden verklaard wegens het niet voorleggen van een beslissing van de raad van bestuur waarbij tot een dergelijk beroep wordt besloten.

In hun memorie van antwoord wijzen de verzoekende partijen in de zaak nr. 4761 erop dat zij hebben doen blijken van hun belang om in rechte te treden door hun hoedanigheid van advocaat en zij leggen ter ondersteuning van die memorie de informatiefiches voor die op hen betrekking hebben en die afkomstig zijn van de website van de twee Ordes van advocaten waartoe zij behoren. Zij doen gelden dat de door hen aangevoerde hoedanigheid van advocaat enkel aan natuurlijke personen kan worden toegekend zonder dat het noodzakelijk is zich af te vragen hoe zij hun activiteit uitoefenen. Voor het overige hebben enkel de tweede en de vierde verzoeker elk een bvba opgericht, terwijl de anderen hun activiteit als natuurlijke personen uitoefenen.

In zijn memorie van wederantwoord gedraagt de Ministerraad zich naar het oordeel van het Hof.

De Ministerraad voert in zijn memorie eveneens aan dat het beroep, doordat het strekt tot de vernietiging van de artikelen 38 en 39 van de wet van 27 maart 2009 in zoverre het betrekking heeft op de ministeriële ambtenaren of de gerechtelijke mandatarissen, onontvankelijk is wegens het gebrek aan belang van de verzoekende partijen, aangezien zij advocaten zijn.

A.3.2. De OBFG (zaak nr. 4778) verwijst naar artikel 495 van het Gerechtelijk Wetboek en naar verschillende arresten van het Hof om haar belang aan te tonen bij het vorderen van de vernietiging van bepalingen die gevolgen hebben voor de uitoefening van het beroep van advocaat, aangezien zij de wettelijke taak heeft de belangen van de advocaten te verdedigen. Zij wijst erop dat zij eveneens de taak heeft de rechtzoekende te verdedigen wiens belangen door de bestreden wet worden geschaad, aangezien die kan leiden tot een toename van de gerechtelijke invorderingsprocedures.

De Ministerraad is van oordeel dat het beroep ontvankelijk is, ook al lijkt het onderwerp van de door de OBFG genomen beslissing ruimer dan de bestreden handeling.

A.3.3. De OVB (zaak nr. 4778) verwijst zoals de OBFG naar artikel 495 van het Gerechtelijk Wetboek en voert aan dat de bestreden wet zowel de uitoefening van de beroepsactiviteit van de advocaat als de mogelijkheid voor de rechtzoekende om zich door een advocaat te laten bijstaan beperkt.

De Ministerraad stelt vast dat het verzoekschrift door een andere persoon dan de raadsman van de verzoekende partij is ondertekend en vraagt zich af of dat verzoekschrift ontvankelijk is.

In haar memorie van antwoord wijst de OVB erop dat de persoon die het verzoekschrift heeft ondertekend, op dat ogenblik advocaat bij de balie te Brussel was en medewerker van het kantoor van de raadsman van de verzoekende partij. Hij was dus ertoe gemachtigd om het verzoekschrift te ondertekenen.

In zijn memorie van wederantwoord gedraagt de Ministerraad zich naar de wijsheid van het Hof.

In haar memorie van antwoord wil de OVB dat de in de zaken nrs. 4761 en 4778 ingediende memories van de Ministerraad niet in aanmerking worden genomen voor het onderzoek van de in de zaak nr. 4779 aangevoerde middelen, omdat de verzoekende partij niet van die memories in kennis is gesteld en zij niet in de taal van de rechtspleging van de zaak nr. 4779 zijn opgesteld.

Ten gronde

Zaak nr. 4761

A.4.1. De verzoekende partijen in de zaak nr. 4761 leiden een eerste middel af uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre de bestreden wet het toepassingsgebied van de wet van 2002 uitbreidt tot de deurwaarders en de advocaten, terwijl die twee categorieën van rechtsbeoefenaars zich in een

objectief verschillende situatie bevinden ten aanzien van het bij de bestreden wet nagestreefde doel. Evenmin kunnen de advocaten worden vergeleken met de incassobureaus, die oorspronkelijk als enige in de wet van 2002 werden beoogd.

A.4.2. De verzoekende partijen in de zaak nr. 4761 zetten uiteen dat de wet van 2002 werd aangenomen om een einde te maken aan bepaalde manipulaties die plaatsvonden in de sector van de incassobureaus, door het hanteren van commerciële invorderingspraktijken tegen consumenten te verbieden. De wetgever weerde dat verbod evenwel met betrekking tot de erkende beroeps categorieën waarvoor de invordering van schulden een van de essentiële elementen van hun opdracht vormt, namelijk de advocaten en de gerechtsdeurwaarders, aangezien zij aan een deontologie zijn onderworpen en tuchtrechtelijk kunnen worden gestraft. In de bestreden wet wordt op die keuze teruggekomen om redenen die uitsluitend verband houden met de bij bepaalde deurwaarders vastgestelde misbruiken die erin bestaan verwarring te creëren tussen de minnelijke invordering en de gerechtelijke invordering. Daaruit zou, enerzijds, volgen dat een consument, in het kader van een minnelijke invordering, wegens de ambiguïteit waarmee het optreden van een gerechtsdeurwaarder is omgeven, onder druk zou kunnen worden gezet door de vrees voor een beslag en, anderzijds, dat bepaalde oneerlijke gerechtsdeurwaarders op de schuldenaar kosten zouden afwentelen die ze hem niet mochten aanrekenen. Dat is hun voortaan verboden, naar het voorbeeld van de incassobureaus.

A.4.3. De verzoekende partijen in de zaak nr. 4761 doen gelden dat in de parlementaire voorbereiding van de bestreden wet daarentegen geen enkele reden wordt aangegeven die kan verantwoorden dat het toepassingsgebied van de wet van 2002 tot de advocaten wordt uitgebreid, aangezien de vastgestelde misbruiken niet op hen betrekking hebben; de redenen die hun uitsluiting in 2002 hebben verantwoord, werden niet opnieuw ter discussie gesteld. Zij brengen in herinnering dat het risico op verwarring van een minnelijke invordering en een gerechtelijke invordering niet bestaat, aangezien de advocaten niet aan een systeem van tarifiering zijn onderworpen zoals dat het geval is voor de gerechtsdeurwaarders (koninklijk besluit van 30 november 1976) en aan de schuldenaar niet de kosten aanrekenen die in het kader van hun invorderingsopdracht zijn gemaakt, zoals de incassobureaus, ten opzichte waarvan er dus geen sprake van oneerlijke concurrentie kan zijn. De advocaten kunnen niet met die bureaus worden vergeleken aangezien zij medewerkers van het gerecht zijn, hun toegang tot het beroep en de uitoefening ervan aan de in de artikelen 428 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek vermelde voorwaarden en aan de deontologische regels zijn onderworpen en zij aan het beroepsgeheim zijn onderworpen (wat onverenigbaar is met de verplichting die hun bij de bestreden wet wordt opgelegd om het telefoonnummer van hun cliënt in de ingebrekestelling te vermelden indien de cliënt weigert dat zijn telefoonnummer aan de schuldenaar wordt meegedeeld). Zij doen ten slotte gelden dat de minnelijke invordering weliswaar tot de opdrachten van de advocaat behoort, maar niet zijn voornaamste of zelfs exclusieve activiteit vormt, zoals dat het geval is voor de incassobureaus.

A.4.4. De Ministerraad wijst erop dat de uitbreiding van het toepassingsgebied van de wet van 20 december 2002 bij de bestreden wet niet alleen op de gerechtsdeurwaarders en de advocaten betrekking heeft, maar ook op de gerechtelijke mandatarissen (de curatoren van faillissementen, de schuldbemiddelaars, de gerechtelijke vereffenaars). Zij vallen steeds buiten het toepassingsgebied van de artikelen 4, 8 tot 13 en 16 van de wet van 2002 maar zijn onderworpen aan het verbod om enige vergoeding aan de consument te vragen voor hun optreden met het oog op een minnelijke invordering (artikel 5), aan het verbod om andere invorderingstechnieken (telefonische aanmaning, huisbezoek, enz.) aan te wenden vóór het versturen van een schriftelijke ingebrekestelling en het verstrijken van een termijn van vijftien dagen die aanvangt « op de datum waarop de schriftelijke aanmaning wordt opgestuurd » en waarbij wordt vereist dat de schriftelijke ingebrekestelling minimale vermeldingen moet bevatten (artikel 6) en, bij een huisbezoek, aan de verplichting om aan de schuldenaar een schriftelijk document met verplichte minimale vermeldingen voor te leggen, om hem ervan op de hoogte te brengen dat hij het recht heeft het bezoek te weigeren en op elk ogenblik een einde eraan te maken, en om een ontvangstbewijs af te geven voor iedere betaling die tijdens het bezoek wordt geïnd, met vermelding van de betaalde schuld.

A.4.5. De Ministerraad doet gelden dat het Hof, zoals elk jurisdictioneel orgaan, niet kan oordelen over de opportuniteit van de bepaling die het voorgelegd krijgt.

Het in artikel 5 bedoelde verbod om een vergoeding te vragen, dat volgens de parlementaire voorbereiding wordt gemotiveerd door het misbruik van bepaalde deurwaarders, was een regel die reeds vóór de inwerkingtreding van de bestreden wet van toepassing was. Artikel 3, § 2, d), van de wet van 20 december 2002 - van toepassing op de advocaten - hield immers het verbod in om niet-voorzien of niet wettelijk toegestane bedragen te innen. Artikel 39 van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet maakte het evenwel enkel mogelijk om aan de consument alleen de in de kredietovereenkomst bepaalde vergoedingen te vragen, zonder de

mogelijkheid voor te behouden om hem vergoedingen te vragen die hun oorsprong rechtstreeks aan de wet ontleen. Hoewel dat artikel bij de wet van 20 december 2002 is opgeheven, blijft het feit dat de bedragen die, inzake consumentenkrediet, kunnen worden gevorderd van de consument die in gebreke blijft, limitatief zijn opgesomd in artikel 27bis van de wet van 1991, en zulks zonder een onderscheid te maken naargelang de vordering al dan niet in het kader van een minnelijke invordering past. Die bepaling voorziet evenwel erin dat de nalatigheidsintresten en schadevergoedingen kunnen worden gevraagd aan de consument die in gebreke blijft, niet alleen voor zover zij bij artikel 27bis zijn toegestaan en in overeenstemming zijn met de in die bepaling bedoelde maximumbedragen, maar ook voor zover zij zijn overeengekomen. Het is duidelijk dat het invorderen reeds op regelmatige wijze is geregeld en dat de bestreden bepaling slechts de algemene toepassing is van een beginsel dat aan de advocaten wordt opgelegd.

Wat de artikelen 6 en 7 betreft, wordt niet ingezien in welk opzicht de advocaten eraan zouden moeten worden onttrokken, en de vermelding die in de invorderingsbrief moet voorkomen, is een minimale voorlichtingsmaatregel.

A.4.6. De Ministerraad doet gelden dat de deontologie van de advocaten reeds ruimschoots voorzag in de voorschriften die in de artikelen 5, 6 en 7 van de wet voorkomen, aangezien zij hun verbiedt om kosten te vragen die verband houden met hun optreden en om bedreigingen te uiten en aangezien de huisbezoeken een praktijk zijn die hun vreemd is.

De verplichting van een voorafgaande schriftelijke ingebrekestelling kan de geldende praktijk niet wijzigen aangezien de advocaat die een opdracht van minnelijke invordering uitvoert, ertoe is gehouden wettelijke, ethische en deontologische voorschriften na te leven. Hij zal vooraf dan ook de grondslag van de schuldvordering controleren en vervolgens handelen met inachtneming van de bescherming van het privéleven en van de menselijke waardigheid, en zich daarbij tevens voegen naar het evenredigheidsbeginsel en het proceseconomisch beginsel.

De verplichting om in de ingebrekestelling het telefoonnummer van de schuldeiser te vermelden komt tegemoet aan de bekommernis om het de schuldenaar mogelijk te maken de schuldeiser met zekerheid te identificeren. De verplichting om te vermelden dat « deze brief [...] een minnelijke invordering en geen gerechtelijke invordering (dagvaarding voor de rechtbank of beslag) [betreft] » verhindert de advocaat geenszins om de schuldenaar, via een passende paragraaf, duidelijk te maken dat de ingebrekestelling de laatste kans is om aan de gerechtelijke procedure te ontsnappen. Die verplichting zal de advocaten trouwens ertoe aanzetten om dat te verduidelijken.

A.4.7. De Ministerraad geeft toe dat in de parlementaire voorbereiding geen enkele aan de advocaten eigen reden wordt vermeld die de uitbreiding van het toepassingsgebied van de wet van 2002 kan verantwoorden. Er bestaat evenwel een risico van verwarring bij de « kwetsbare consument » voor de brieven die door de advocaten worden verstuurd. Bovendien dienden de deurwaarders en de advocaten, aangezien zij te dezen een identieke activiteit uitoefenen, aan dezelfde regels te worden onderworpen. De bestreden wet vloeit voort uit de bekommernis om een einde te maken aan de oneerlijke praktijken van bepaalde deurwaarders; zij plaatst hen op voet van gelijkheid met de incassobureaus en brengt voor de advocaten, in werkelijkheid, geen fundamentele verandering met zich mee ten opzichte van hun vroegere situatie maar zorgt voor een unaniem gewenste harmonisatie aangezien zij een gelijke behandeling voor alle adressaten van de handeling verzekert.

A.4.8. In hun memorie van antwoord antwoorden de verzoekende partijen in de zaak nr. 4761 dat, hoewel bepaalde aan de advocaten opgelegde verplichtingen mogelijk niet al te zwaar lijken, die verplichtingen moeten worden beschouwd rekening houdend met alle bepalingen die voortaan op de advocaten van toepassing zijn, met name die met betrekking tot de sancties.

Zij zijn van oordeel dat het niet erom gaat de opportuniteit van de bestreden maatregel te beoordelen maar wel te weten of het opnemen van de advocaten in het toepassingsgebied van de wet van 2002 verantwoord is ten aanzien van de door de wetgever nagestreefde doelstelling, terwijl de parlementaire voorbereiding van de wet van 2009 aantoont dat die opneming op geen enkele grondslag berust. Zij zijn van mening dat de Ministerraad zichzelf tegensprekt door te beweren - zonder dat aan te tonen - dat de deontologie op zich niet zou volstaan, maar dat die deontologie en de tuchtrechtelijke sancties een adequate bescherming tegen misbruiken vormen. Zij verwijzen naar het arrest nr. 184/2006 van het Hof dat heeft geoordeeld dat de praktijk aan de balie het de advocaten mogelijk maakte bijzondere kwaliteiten te verwerven.

Zij betwisten eveneens de verplichting om het telefoonnummer van de schuldeiser in de aanmaning te vermelden aangezien dat diens privéleven bedreigt en niet bijdraagt tot het bevorderen van de bemiddelaarsrol van de in de wet bedoelde rechtsbeoefenaars.

A.4.9. In zijn memorie van wederantwoord doet de Ministerraad gelden dat de vereiste van consumentenbescherming verantwoordt dat diegenen die de minnelijke invordering verrichten, op identieke wijze worden behandeld. Bij de wet van 2002 is de beroepsactiviteit van minnelijke invordering van schulden ruim gedefinieerd en het is niet verantwoord dat verschillen worden gemaakt naar gelang van de hoedanigheid van de schuldeiser of van de gemandateerde derde : aangezien het een dienstverrichting betreft, dient zij op algemene wijze te zijn geregeld. De hoedanigheid van bepaalde actoren zal ertoe leiden dat, op algemene wijze, de ethiek van hun beroep hen van de veroordeelde praktijken zal afbrengen, maar toch kan de deontologie alleen niet volstaan.

Wat het vermelden van het telefoonnummer betreft, is de Ministerraad van mening dat het om basisinformatie gaat die de schuldeiser dient mee te delen, vermits niets zich ertegen verzet dat de schuldenaar hem opbelt om een oplossing te zoeken. Het gaat niet om informatie die onder het beroepsgeheim valt aangezien dat beroepsgeheim betrekking heeft op wat aan de advocaat wordt toevertrouwd in zijn hoedanigheid van advocaat en niet op wat noodzakelijk is voor de goede uitvoering van het mandaat en met name de informatie met betrekking tot de volledige identiteit van de schuldeiser inzake minnelijke invordering. Ondoorzichtigheid zou de consument verhinderen om na te gaan of het wel degelijk de schuldeiser betreft met wie hij een verbintenis heeft aangegaan.

A.5.1. De verzoekende partijen in de zaak nr. 4761 leiden een tweede middel af uit de schending van de artikelen 10, 11 en 23, derde lid, 1°, van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de vrijheid van handel en nijverheid die is verankerd in artikel 7 van het decreet van 2 en 17 maart 1791 « portant suppression de tous les droits d'aides, de toutes les maîtrises et jurandes, et établissement de patentes » (decreet d'Allarde) en met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in zoverre de burgerrechtelijke en strafrechtelijke sancties die voortaan op de advocaten van toepassing zijn krachtens de bestreden wet, een onevenredige beperking van de uitoefening van een beroepsactiviteit vormen.

A.5.2. Zij zetten uiteen dat de misbruiken die, met betrekking tot de incassobureaus en vervolgens met betrekking tot de gerechtsdeurwaarders, vermochten te verantwoorden dat hun een bijzondere regeling werd opgelegd, niet zijn vastgesteld met betrekking tot de advocaten, zodat geen enkele reden verantwoordt dat zij aan die regeling zouden worden onderworpen. Zelfs indien daartoe reden zou bestaan, zou de maatregel onevenredig zijn ten opzichte van het nagestreefde doel, dat erin bestaat een einde te maken aan gedragingen van belaging, aan het vorderen van onverantwoorde kosten en aan de gezaaide verwarring over de hoedanigheid van de persoon die met de invordering is belast of over de minnelijke of gerechtelijke aard van de invordering. De sancties waarin is voorzien, zijn cumulatief indien de advocaten de artikelen 3, 6 en 7 van de wet van 2002 schenden en in de bestreden bepalingen wordt geen onderscheid gemaakt naar gelang van de aard van de verplichtingen die niet worden nageleefd, terwijl geen enkele vergelijking mogelijk is tussen enerzijds, het niet opnemen in een ingebrekestelling van een of meer van de bij artikel 6, § 2, van de wet voorgeschreven vermeldingen en, anderzijds, het versturen van een mededeling die ongegronde bedreigingen of onjuiste inlichtingen over de gevolgen van de wanbetaling bevat, het innen van niet-voorzien of niet wettelijk toegestane bedragen, de invordering of de poging tot invordering van de bedragen bij een persoon die niet de schuldenaar is, het ondernemen van stappen om de verweerder een wisselbrief te doen ondertekenen, om van hem een overdracht van vordering of een schuldbekentenis te eisen, het belagen van een schuldenaar die de schuld betwist of het opbellen van de schuldenaar of het verrichten van bezoeken bij hem thuis tussen tweeëntwintig uur en acht uur 's morgens. De verzoekende partijen brengen in herinnering dat de verplichting om het telefoonnummer van de oorspronkelijke schuldeiser te vermelden, die bij het voormelde artikel 6, § 2, is voorgeschreven, in strijd kan zijn met het beroepsgeheim waartoe de advocaat is gehouden. Daarenboven is de in artikel 6, § 2, 2°, van de wet van 2002 bedoelde vermelding inadequaat met betrekking tot de advocaten, aangezien zij niet btw-plichtig zijn en niet aan de verplichting tot inschrijving bij het ministerie van Economische Zaken zijn onderworpen. De vermelding waarin bij de bestreden wet in artikel 6, § 2, 6°, is voorzien, kan de schuldenaar misleiden, die in de meeste gevallen niet zal inzien dat de ingebrekestelling die hem door een advocaat wordt toegestuurd, zijn laatste kans is om te ontsnappen aan het opstarten van een gerechtelijke procedure.

A.5.3. De verzoekende partijen in de zaak nr. 4761 doen gelden dat de in artikel 14, eerste lid, van de wet van 2002 bedoelde burgerrechtelijke sanctie geen verband houdt met de ernst van de tekortkoming maar met het bedrag van de ingevorderde schuld. De wetgever heeft dus, ten onrechte, nagelaten om de ernst van de tekortkoming en de strengheid waarmee zij moet worden bestraft, te beoordelen, hetgeen hij moet doen wanneer

hij een sanctie invoert. De bestreden bepaling leidt ertoe dat een identieke tekortkoming enkel naar gelang van het bedrag van de schuldvordering strenger zou kunnen worden bestraft. Een advocaat zou aldus tot het verlies van zijn vermogen en tot sociale uitsluiting kunnen worden gedreven door een sanctie die niet in verhouding staat tot de tekortkoming die hem zou worden verweten, wat op onevenredige wijze afbreuk doet aan het recht op de uitoefening van een beroepsactiviteit (die nochtans reeds aan toegangsvoorwaarden is onderworpen wat de advocaten betreft), gewaarborgd bij artikel 23, derde lid, 1°, van de Grondwet en bij het decreet d'Allarde. Dat doet eveneens afbreuk aan het recht op het ongestoord genot van de eigendom, aangezien de burgerrechtelijke sanctie, hoewel zij tot het regelgevingsgebied van de eigendom behoort, op onredelijke wijze afbreuk doet aan de uitoefening van een beroepsactiviteit en bij de strafrechtelijke sanctie komt.

A.5.4. De Ministerraad merkt op dat de vrijheid van handel en nijverheid wordt gewaarborgd bij artikel 6, § 1, VI, derde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen - een bepaling die deel uitmaakt van de referentienormen van het Hof - maar niet belet dat de wet de economische bedrijvigheid van personen en ondernemingen regelt. Die vrijheid zou enkel worden geschonden wanneer die bedrijvigheid zonder enige noodzaak of op een wijze die onevenredig is met het nagestreefde doel, zou worden beperkt. Hij is van mening dat het tweede middel onduidelijk en bijgevolg onontvankelijk is : om de in het antwoord op het eerste middel aangegeven redenen, blijkt immers dat de bestreden wet de bedrijvigheid van de advocaat niet zonder enige noodzaak of op onevenredige wijze beperkt.

A.5.5. De Ministerraad is van mening dat het tweede middel essentieel verband houdt met de aard van de sancties. Artikel 14 voorziet in burgerrechtelijke sancties die de vrijheid van handel en nijverheid niet schenden, aangezien de advocaten reeds onderworpen waren aan de verplichtingen tot terugbetaling die hetzij bij wetsbepalingen, hetzij door de ethiek en de deontologie worden opgelegd. De verplichting tot terugbetaling van de betaalde bedragen valt weg indien de begane fout een kennelijke vergissing is die de rechten van de consument niet schaadt. Indien de oorspronkelijke schuldeiser op duidelijke en vaststaande wijze wordt geïdentificeerd, valt niet in te zien dat het niet vermelden van bijvoorbeeld zijn telefoonnummer de schuldenaar-consument zou kunnen benadelen.

Wat betreft de verplichting om moratoire intresten te betalen, verwijst de Ministerraad naar het betalen van onverschuldigde bedragen, geregeld bij artikel 1376 van het Burgerlijk Wetboek, dat nooit als onevenredig met het nagestreefde doel is beschouwd. Artikel 1235 van hetzelfde Wetboek bepaalt eveneens dat hetgeen betaald is zonder verschuldigd te zijn, kan worden teruggevorderd; niets sluit uit, op het gebied van de bijdrage in de schuld, dat een overeenkomst wordt gesloten tussen de lasthebber en de lastgever of dat verhaal wordt uitgeoefend op grond van de verrijking zonder oorzaak. Bij de bestreden wet is, inzake sancties, in een bijzonder geval, namelijk de minnelijke invordering van schulden, een praktische modaliteit in werking gesteld die is verankerd in de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek.

Wat het bedrag van de sanctie betreft, dat verband houdt met het bedrag van de ingevorderde schuld, verwijst de Ministerraad naar de momenteel van kracht zijnde regeling van de rechtsplegingsvergoedingen, die door de advocaten met klem werd opgeëist, waarvan het bedrag wordt vastgesteld naar gelang van de inzet van het geschil en dus volledig los van de houding - die noch verkeerd, noch onachtzaam mag zijn - van de partij die in het ongelijk wordt gesteld.

Op algemene wijze zijn de aan de advocaten opgelegde verplichtingen evenredig met de noodzaak om de consumenten te beschermen. Het door de verzoekende partijen vermelde risico van vermogensverlies is onrealistisch aangezien in artikel 14 zelf het geval van de kennelijke vergissing die de rechten van de consument niet schaadt, als voorbehoud is opgenomen.

A.5.6. Wat de strafrechtelijke sancties betreft, is de Ministerraad van mening dat hij heeft aangetoond dat de bestreden bepalingen niet zonder enige noodzaak, noch op onevenredige wijze zijn aangenomen. De strafrechtelijke sanctie, die eveneens op de schuldeiser van toepassing is, vloeit hier voort uit een belangenafweging tussen de bescherming die aan de consument moet worden voorbehouden en de naleving van relatief eenvoudige vereisten die de advocaten en de deurwaarders moeten naleven; zij kan geen onevenredige gevolgen hebben aangezien het risico dat hoge geldboetes zouden worden opgelegd, wordt geneutraliseerd door de mogelijkheid om de geldboete tussen een maximum- en een minimumbedrag te beperken. Er wordt dus geen afbreuk gedaan aan het ongestoord genot van de eigendom.

A.5.7. De Ministerraad is van mening dat de combinatie van burgerrechtelijke sancties en strafrechtelijke sancties geen onevenredig gevolg heeft aangezien zij autonoom zijn en verschillende gevolgen hebben : de burgerrechtelijke sanctie strekt essentieel ertoe de doelstelling van consumentenbescherming te verwezenlijken,

terwijl de strafrechtelijke sanctie dan weer essentieel verband houdt met de wil om het algemeen belang te doen in acht nemen en om de invordering van bedragen aan strikte regels te onderwerpen die betrekking hebben op de economische openbare orde.

A.5.8. In hun memorie van antwoord verwijzen de verzoekende partijen in de zaak nr. 4761 naar de rechtspraak van het Hof met betrekking tot de vrijheid van handel en nijverheid en artikel 23, derde lid, van de Grondwet, die eveneens in het middel is aangevoerd.

Zij betwisten dat zij een alarmistische lezing maken van de bepalingen met betrekking tot de sancties, aangezien de advocaat enkel aan de in artikel 14 van de wet van 2002 bedoelde zware sanctie kan ontsnappen door cumulatief te bewijzen dat het om een kennelijke vergissing gaat en dat zij de rechten van de consument niet schaadt. De bewoordingen van artikel 14, eerste lid, zouden het daarentegen mogelijk maken om een burgerrechtelijke sanctie op te leggen aan een advocaat indien zijn vergissing, hoewel zij de rechten van de consument niet heeft geschaad, geen kennelijk karakter had. De bekommernis om misbruiken te vermijden verantwoordt niet dat, onder die voorwaarden, sancties worden opgelegd die op onevenredige wijze afbreuk doen aan het recht op de uitoefening van een beroepsactiviteit. Die sancties creëren een nieuw mechanisme van schulddeging dat van het gemeen recht afwijkt en leiden tot een veel zwaardere regeling dan die welke geldt voor vergissingen of tekortkomingen die zijn vastgesteld bij het opstellen van een dagvaarding voor het gerecht, aangezien de nietigheid van een dagvaarding niet de bevrijding van de schuldenaar met zich meebrengt en doorgaans niet verhindert dat de rechtsvordering opnieuw wordt ingesteld.

De verzoekende partijen betwisten eveneens de vergelijking met de regeling van de rechtsplegingsvergoedingen, die geen sancties zijn maar een forfaitaire tegemoetkoming in de kosten en erelonen van de advocaat vormen die, daarenboven, door de rechter kan worden gewijzigd en door een minimum en een maximum wordt begrensd. Ze betwisten die vergelijking des te meer wanneer de burgerrechtelijke sanctie wordt gecombineerd met een strafrechtelijke sanctie, ongeacht de doelstelling die met beide sancties wordt nagestreefd.

A.5.9. In zijn memorie van wederantwoord brengt de Ministerraad in herinnering dat het wetsontwerp tijdens de parlementaire voorbereiding werd geamendeerd om het automatisme van de sancties te verhelpen. Wat de modulering van de sancties betreft, dient er mee rekening te worden gehouden dat de schuldvorderingen inzake energieleveringen, kredieten of consumentenkredieten zelden een buitensporig bedrag vertegenwoordigen. Het argument dat is afgeleid uit de vergissingen of tekortkomingen die zijn vastgesteld bij het opstellen van een dagvaarding voor het gerecht, vormt een nieuw middel dat niet ontvankelijk is.

Zaak nr. 4778

A.6.1. De OBFG leidt een eerste middel af uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, enerzijds, in zoverre de bestreden wet de advocaten, de gerechtsdeurwaarders en de incassobureaus op identieke wijze behandelt, terwijl die beroepen door hun statuten en door hun praktijken verschillend zijn, en, anderzijds, in zoverre de wetgever een maatregel neemt die noch in rechtstreeks verband staat, noch in verhouding is met het nagestreefde doel, namelijk een einde maken aan de misbruiken van bepaalde gerechtsdeurwaarders die rechtstreeks kosten van minnelijke aanmaning ten laste van de schuldenaar innen; de advocaten hebben evenwel niet de wettelijke taak om schuldenaars gerechtelijke aanmaningen te sturen en hebben noch het recht, noch de gewoonte om van hen kosten van minnelijke aanmaning te vorderen.

A.6.2. In de parlementaire voorbereiding wordt, volgens de verzoekende partij, aangegeven dat de feitelijke en juridische elementen die door de wetgever in aanmerking zijn genomen, enkel op de gerechtsdeurwaarders betrekking hebben.

Enerzijds betreft het immers de invorderingskosten die zij aan de schuldenaar aanrekenen. Er wordt evenwel aanvaard dat de deurwaarder een schriftelijke ingebrekestelling kan versturen; een koninklijk besluit van 30 november 1976 leverde (in artikel 7 ervan, waarvan de wettigheid kan worden betwist) een reglementaire grondslag om de invorderingskosten ten laste van de schuldenaar te leggen met betrekking tot de ingebrekestelling waarbij met vervolging wordt gedreigd, terwijl er geen enkele wettelijke of reglementaire grondslag bestond voor het ten laste leggen van ingebrekestellingen waarbij niet met vervolging wordt gedreigd; sommige deurwaarders deden dat evenwel, te oordelen naar de parlementaire voorbereiding van de bestreden wet. Ook de advocaten kunnen ingebrekestellingen versturen maar zij leggen de invorderingskosten niet ten laste van de schuldenaar en in die parlementaire voorbereiding wordt zulks niet aangegeven; daarenboven voorziet geen enkele wets- of reglementaire bepaling daarin en de deontologische regels die op de advocaten van

toepassing zijn en die verder gaan dan de verplichtingen die uit de bestreden wet voortvloeien, maken het hun niet mogelijk een dergelijke verhoging van de schuldvordering te vragen : het is geen specifieke deontologische regel die zich daartegen verzet, maar wel de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid.

Anderzijds gaat het erom dat de ingebrekestelling door de deurwaarder de schijn kan krijgen van een maatregel die aan een beslag voorafgaat. Enkel de deurwaarders kunnen evenwel overgaan tot tenuitvoerlegging en de bekommernis van de wetgever om te vermijden dat het grote publiek zich zou kunnen vergissen in een verzoek tot minnelijke invordering en een mogelijk beslag zou kunnen vrezen, is niet relevant met betrekking tot de advocaten, die niet over die bevoegdheid van tenuitvoerlegging beschikken.

De gelijke behandeling waarin voor de advocaten en de gerechtsdeurwaarders is voorzien, kan niet worden verantwoord en die waarin voor de advocaten en de incassobureaus is voorzien, kan evenmin worden verantwoord rekening houdend met de bijzondere plaats, onder de juridische beroepen, die het Hof, in zijn arrest nr. 126/2005 van 13 juli 2005, aan de advocaten heeft toegekend.

A.6.3. De Ministerraad wijst erop dat dat eerste middel overeenstemt met het in de zaak nr. 4761 aangevoerde eerste middel en verdedigt dezelfde argumentatie.

Hij voegt daaraan toe, met betrekking tot de regeling die op de gerechtsdeurwaarders van toepassing is, dat hun activiteiten niet noodzakelijkerwijs zijn geregeld, dat het niet aan het Hof staat zich uit te spreken over de wettigheid van het koninklijk besluit van 30 november 1976 en dat de argumenten die eruit worden afgeleid met betrekking tot de deurwaarders, irrelevant zijn met betrekking tot de advocaten. Beiden kunnen weliswaar ingebrekestellingen met specifieke juridische gevolgen versturen, doch het statuut ervan dient eenvormig te zijn en uit te sluiten dat kosten ten laste van de consument worden gelegd. Dat verbod komt evenwel niet voor in een tekst die op de advocaten van toepassing is, aangezien het Burgerlijk Wetboek in dat verband een leemte vertoont, noch in hun deontologie, wat een tuchtrechtelijke sanctie die wordt uitgesproken ten aanzien van een advocaat die schadevergoeding en intresten van moratoire of vergoedende aard vraagt bij een ingebrekestelling, onwaarschijnlijk maakt. Eenvormige bepalingen waren dus vereist.

A.6.4. In haar memorie van antwoord merkt de OBFG op dat de Ministerraad toegeeft dat de bestreden wet, die wordt verantwoord door de vaststelling van misbruiken door de gerechtsdeurwaarders, op geen enkele aan de advocaten eigen motief berust. Door te oordelen dat de advocaten soortgelijke misbruiken zouden kunnen begaan, worden hun vermeende bedoelingen aangewreven en wordt uit het oog verloren dat, overeenkomstig artikel 1165 van het Burgerlijk Wetboek, de contractuele relatie tussen de advocaat en zijn cliënt een derdenrelatie is ten opzichte van de consument en de advocaat verhindert om invorderingskosten ten laste van de consument aan te rekenen. Die reden is eveneens die welke het mogelijk maakt te twifelen aan de wettigheid van artikel 7 van het voormelde koninklijk besluit van 30 november 1976, ook al bestaat het en heeft het tot misbruiken kunnen leiden. Daarenboven kunnen de moratoire en vergoedende intresten, die bij de hoofdschuld komen, en de kosten van minnelijke invordering die voortvloeien uit de contractuele relatie van de advocaat met zijn cliënt, niet met elkaar worden verward. In dat verband is het weliswaar zo dat artikel 27*bis* van de wet van 12 juni 1991 verbiedt dat die aan de consument worden aangerekend, maar toch blijft het een feit dat dat argument de beweringen van de Ministerraad tegenstrijdig maakt.

A.6.5. De OBFG is van oordeel dat de Ministerraad niet antwoordt op het argument dat is afgeleid uit het feit dat enkel de deurwaarders beslag kunnen leggen, wat de consument kan misleiden wat de werkelijke aard van de ingebrekestelling betreft. Zij merkt op dat de incassobureaus de uitbreiding van het toepassingsgebied van de wet tot de deurwaarders, en niet tot de advocaten, hebben gevraagd, aangezien de verschillen tussen laatstgenoemden en de incassobureaus inderdaad duidelijk zijn en geen enkele vrees inzake oneerlijke concurrentie kunnen verantwoorden.

A.6.6. In tegenstelling tot wat de Ministerraad beweert, wordt in de rechtsleer en de rechtspraak geoordeeld dat derden de schending van de deontologische regels door een advocaat kunnen aanvoeren en kunnen worden vergoed; te dezen verzetten de algemene beginselen van waardigheid zich ertegen dat een advocaat een verhoging van de schuldvordering kan vragen in het kader van een minnelijke invordering. Door aan te nemen dat de wet de geldende praktijk niet zou moeten wijzigen, beklemtoont de Ministerraad het overbodige en onevenredige karakter ervan. Wel spreken de indrukwekkende vormvereisten die voortaan bij artikel 6 van de wet van 2002 worden opgelegd, die analyse tegen en vormen zij, wegens de sancties die eraan zijn verbonden, een schending van de in het middel aangevoerde normen. Ten slotte toont niets aan dat de wetgever de geadresseerden van ingebrekestellingen op voet van gelijkheid zou hebben willen plaatsen - aangezien de verschillende taken van de incassobureaus, de deurwaarders en de advocaten duidelijk zijn -, noch

dat hij de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de ingebrekestelling wilde harmoniseren, wat trouwens noch het onderwerp, noch het gevolg van de bestreden wet is.

A.6.7. In zijn memorie van wederantwoord doet de Ministerraad gelden dat « het toepassingsgebied van de wet op maat van de geadresseerde van de ingebrekestelling moet worden beoordeeld ». De wet van 20 december 2002 was vóór de wijziging ervan bij de bestreden wet van toepassing op de advocaten en in de rechtsleer is trouwens opgemerkt dat het begrip « minnelijke invordering van schulden » veel ruimer was dan het begrip « activiteit van minnelijke invordering van schulden ». Het doel van de wetgever is dus niet gewijzigd, ook al is rekening gehouden met gevallen die zich in de praktijk bij de gerechtsdeurwaarders hebben voorgedaan.

Hij weerlegt het argument dat is afgeleid uit artikel 1165 van het Burgerlijk Wetboek door te doen gelden dat dat artikel bij het aannemen van het Gerechtelijk Wetboek niet toereikend is bevonden teneinde de verhoging van de schuldvorderingen te wijten aan het optreden van een raadsman te verbieden : artikel 1023 voorzag erin, maar beoogt enkel de verhogingen van schuldvorderingen ten bedrage van de verschuldigde erelonen wanneer een gerechtelijke procedure wordt ingesteld. Het was dus noodzakelijk om een correctie aan te nemen die in een ruimere toepassing voorzag en die op elke invordering betrekking had.

Wat artikel 27*bis* van de wet van 12 juni 1991 betreft, ziet de Ministerraad geen tegenstrijdigheid in het aanvoeren ervan, aangezien die wet enkel betrekking heeft op de relatie tussen de kredietverstrekker en de consument.

De Ministerraad is van oordeel dat het onderscheid dat is afgeleid uit het feit dat de deurwaarders, in tegenstelling tot de advocaten, beslag zouden kunnen leggen, een weinig duidelijk onderscheid is, aangezien de wijzen van beslag in een wet zijn afgebakend en het monopolie ervan aan een beroep is voorbehouden. Aangezien de bestreden wet geen betrekking heeft op die aangelegenheden, kan daarin geen onderscheidend element worden gevonden.

Hij weerlegt het argument dat is afgeleid uit de deontologische regels aangezien het schenden ervan een fout moet vormen om door de burgerlijke rechter in aanmerking te kunnen worden genomen. De schuldenaar zou zich in een complexe situatie bevinden, terwijl de « Recueil des règles professionnelles des avocats du barreau de Bruxelles » het niet mogelijk maakt om op vaststaande wijze het bestaan van een dergelijke regel af te leiden. Hij is van mening dat indien de gedragingen van de advocaten in overeenstemming zijn met de deontologische regels, zij zich gemakkelijk naar die van de wet zullen kunnen voegen. Aangezien niets deontologisch gezien verbiedt dat schadevergoedingen en intresten van moratoire of vergoedende aard worden gevraagd wegens de ingebrekestelling, was een eenvormige tekst vereist, naar het voorbeeld van wat voorkomt in de wetten van 12 juni, 25 juni en 4 augustus 1992 inzake verzekeringen, consumentenkrediet en hypothecair krediet.

A.7.1. De OBFG leidt een tweede middel af uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de algemene rechtsbeginselen van de redelijkheid en de evenredigheid, met de algemene beginselen van de economische vrijheden, en met name de vrijheid van ondernemen, en van het decreet d'Allarde, waarin de vrijheid van handel en nijverheid is afgekondigd, en met het algemene rechtsbeginsel « *non bis in idem* ». Zij doet gelden dat de in de bestreden wet bedoelde burgerrechtelijke en strafrechtelijke sancties voortaan op de advocaten van toepassing zijn en dat die sancties en de cumulatie ervan volkomen onevenredig zijn, indien een advocaat de minste inbreuk op de artikelen 3 tot 8 van de wet zou plegen.

A.7.2. Volgens de verzoekende partij voorziet de wet, die de mandatarissen die een activiteit van minnelijke invordering van schulden verrichten en diegenen die andere rechtshandelingen bij mandaat stellen, op verschillende wijze behandelt, in een sanctie die erin bestaat dat de advocaat in de plaats van de schuldenaar wordt gesteld, zelfs indien deze het bestaan van zijn schuld heeft erkend; zij riskeert een duidelijke teruggang van de praktijk van de schriftelijke ingebrekestellingen te veroorzaken, een bedrag ten laste van de advocaat te leggen dat des te hoger is naarmate de schuldvordering groot is, ongeacht de ernst van de tekortkoming die aan de advocaat is toe te schrijven en ongeacht of hij te goeder trouw heeft gehandeld, en de consument ertoe aan te zetten om zorgvuldig te zoeken naar de fout in de ingebrekestelling die hij ontvangt, aangezien hij, daar hij het verschuldigde bedrag heeft betaald, het snel zou kunnen terugvorderen via de bekritiseerde sanctieregeling. De uitzondering met betrekking tot « de kennelijke vergissing die de rechten van de consument niet schaadt » komt niet aan die kritiek tegemoet, aangezien de erin gebruikte bewoordingen vatbaar zijn voor interpretatie en het risico van sancties bijzonder groot is met betrekking tot de talrijke vermeldingen die in artikel 6 van de wet zijn vervat. Zoals tijdens de parlementaire voorbereiding naar voren is gebracht, zal het onevenredige karakter van de sanctie leiden tot de beperking van een activiteit die vaak wordt verricht door de advocaat, voor wie de wet, voor

de eerste maal, een aansprakelijkheid creëert, niet ten aanzien van zijn lastgevers maar ten aanzien van een derde, de schuldenaar van dezen.

A.7.3. Ten slotte is de verzoekende partij van mening dat de burgerrechtelijke sanctie een strafrechtelijke aard heeft aangezien zij een overwegend repressief karakter heeft en haar doel ertoe strekt misbruiken te voorkomen. Zij kan worden gecumuleerd met een strafrechtelijke sanctie, wat de schending van het algemene rechtsbeginsel met wetgevende waarde « *non bis in idem* » met zich meebrengt.

A.7.4. De Ministerraad zet argumenten uiteen die overeenstemmen met die welke zijn uiteengezet om te antwoorden op het tweede middel in de zaak nr. 4761. Hij voegt eraan toe dat de in de wet van 20 december 2002 bedoelde vermeldingen geen grote juridische moeilijkheid met zich meebrengen : als zij in de brief zijn opgenomen, zullen zij het belang of de uitwerking van de sanctie wegnemen. Zij dienen evenwel van toepassing te zijn op al wie ingebrekestellingen opstelt.

Hij betwist daarenboven het strafrechtelijke karakter van de in artikel 14 van de wet van 2002 bedoelde burgerrechtelijke sanctie door te doen gelden dat zij ertoe strekt de nadelige gevolgen voor de consument van een onregelmatige inwerkingstelling te vermijden en niet om de naleving van het algemeen belang te waarborgen. Het beginsel « *non bis in idem* » kan dus niet zijn geschonden.

A.7.5. In haar memorie beklemtoont de OBFG dat zij statutair gezien enkel het beroep van advocaat kan verdedigen, wat niet betekent dat de sancties grondwettelijk zouden zijn voor de andere beroepen.

A.7.6. De OBFG beklemtoont dat het middel essentieel betrekking heeft op artikel 14, eerste lid, van de wet; artikel 14, tweede lid, beoogt een bij de advocaten onbestaande praktijk, zodat het discriminerend is hen te onderwerpen aan het in artikel 5 van de wet van 2002 bedoelde verbod en hen even streng te bestraffen als in het voormelde artikel 14, tweede lid. De bescherming die bestaat in de kennelijke vergissing die de rechten van de consument niet schaadt, volstaat niet, rekening houdend met het feit dat de bewoordingen ervan vatbaar zijn voor interpretatie. Bovendien zal de advocaat, zelfs als hij te goeder trouw handelt, buiten die uitzondering worden gestraft.

A.7.7. De OBFG is van oordeel dat de bestreden wet een mechanisme invoert dat is tegengesteld aan dat van de terugvordering van onverschuldigde betalingen, aangezien zij het de schuldenaar van wie de burgerlijke schuld niet kan worden betwist, mogelijk maakt zijn inleg terug te krijgen ten nadele van een derde bij de aanvankelijke burgerlijke verplichting, te dezen de advocaat. Het is evenmin relevant om het mechanisme van de verhaalbaarheid van de erelonen en kosten van advocaten aan te voeren, aangezien het aan de partij die in het ongelijk wordt gesteld, staat een forfaitair bedrag terug te betalen als vergoeding voor de kosten en erelonen van advocaten van de partij die in het gelijk is gesteld. De advocaat dient, in het kader van de reglementering over de verhaalbaarheid van de erelonen en kosten van een advocaat, niet zelf een bedrag terug te betalen aan de partij die in het gelijk is gesteld of aan haar raadsman. De rechter kan bovendien met diverse elementen rekening houden, zoals de complexiteit van de zaak.

A.7.8. De OBFG is van oordeel dat de bestreden wet diverse tekortkomingen op dezelfde wijze bestraft. De Ministerraad betwist niet dat het Belgische positieve recht geen bepalingen kent die aan de advocaten een rechtstreekse aansprakelijkheid ten opzichte van derden opleggen, hetgeen discriminerend is. De consument, die zijn schuld plots uitgewist ziet, wordt niet beschermd, maar overbeschermd.

A.7.9. De OBFG is van oordeel dat in de sanctie is voorzien met een preventief en repressief doel. Het buitensporige karakter ervan bevestigt het strafrechtelijke karakter ervan, wat een schending van het beginsel « *non bis in idem* » inhoudt, rekening houdend met de in artikel 15 bedoelde sancties.

A.7.10. In zijn memorie van wederantwoord verwees de Ministerraad naar artikel 1376 van het Burgerlijk Wetboek om aan te tonen dat bijzondere sanctiemechanismen in het kader van onverschuldigde betalingen op algemene wijze kunnen bestaan, met dien verstande dat een specifieke oplossing is gevonden voor de schuldvorderingen die verband houden met het verbruik van producten en van diensten. Hij betwist overigens niet dat de aan de advocaat toegekende vergoeding evenredig zou zijn met de inzet, tenzij het om een burgerrechtelijke sanctie gaat.

Hij is, ten slotte, van mening dat de burgerrechtelijke sanctie niet als een strafrechtelijke sanctie kan worden aangemerkt. De lastgever en de lasthebber kunnen onderling immers de gevolgen van een niet-naleving van de bepalingen van de wet bepalen; die wet sluit geen enkele beoordelingsbevoegdheid uit en maakt het

mogelijk rekening te houden met het feit of de advocaat al dan niet te goeder trouw handelt. Ofschoon het juist is dat de wet, door een regeling van schulddelging ten aanzien van de hoofdschuldenaar vast te stellen, een hogere last dan de erelonen en de kosten met zich meebrengt, betreft het hier ten slotte twee afzonderlijke oorzaken.

A.8.1. De OBFG leidt een derde middel af uit de schending van de artikelen 10, 11, 13 en 23, derde lid, 2°, van de Grondwet, afzonderlijk of in onderlinge samenhang of in samenhang met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens gelezen. Zij doet, enerzijds, gelden dat de in de wet bedoelde erg zware vormelijke verplichtingen en de sancties waarmee zij gepaard gaan, de advocaten ertoe zullen brengen hun optreden op het gebied van de minnelijke invordering van schulden te beperken of de kostprijs ervan te verhogen, wat het recht op toegang tot het gerecht zal belemmeren, en, anderzijds, dat die verplichtingen en sancties, door de belemmering die aldus wordt gecreëerd, in de door de wetgever verankerde bescherming een aanzienlijke teruggang teweegbrengen, die niet wordt verantwoord door dwingende redenen van algemeen belang.

A.8.2. De verzoekende partij, die de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens aanvoert, is van mening dat het recht op toegang tot een advocaat een noodzakelijke voorafgaande voorwaarde is voor het recht op toegang tot de rechter. De bestreden bepalingen doen dus afbreuk aan de bij artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens gewaarborgde rechten.

A.8.3. De verzoekende partij, die de arresten nrs. 160/2005 van 26 oktober 2005 en 182/2008 van 18 december 2008 aanvoert, stelt dat artikel 23 van de Grondwet zich ertegen verzet dat het recht op juridische bijstand aanzienlijk wordt ingeperkt zonder dat daarvoor redenen in verband met het algemeen belang bestaan. De bestreden bepalingen dreigen hier eveneens het aantal advocaten te beperken die zijn ingeschreven bij het bureau voor juridische bijstand, die die materie kunnen beoefenen, terwijl tal van arme rechtzoekenden hun schuldvorderingen proberen te innen door de gerechtelijke procedures te vermijden. De bescherming die zij genieten, zal dus aanzienlijk achteruitgaan, zonder dat de reden van algemeen belang die is afgeleid uit de bescherming van de schuldenaar van een consumptieschuld een motief van algemeen belang vormt die zulks verantwoordt.

A.8.4. De Ministerraad is van mening dat de naleving van bepaalde vereisten die aan de toegang tot het gerecht voorafgaan - zoals, in de toekomst, de echtverklaring van elektronische handtekeningen, de verhoging van de posttarieven of het eventueel belasten van het gebruik van de papieren drager -, niet noodzakelijk een belemmering van die toegang vormt. Die toegang veronderstelt net dat nuttige inlichtingen aan de schuldenaar worden meegedeeld in een ingebrekestelling en die ingebrekestelling moet worden geformaliseerd, beter dan in het Burgerlijk Wetboek wordt gedaan. Dergelijke vereisten zijn niet onevenredig, zoals blijkt uit die bedoeld in de verordening EG 861/2007 tot vaststelling van een Europese procedure voor geringe vorderingen. Zij zijn elementair en veel minder dwingend dan die welke reeds aan de advocaten worden opgelegd inzake termijnen die zijn voorgeschreven op straffe van verval; er valt moeilijk in te zien dat zij dermate sterke verhogingen van erelonen zouden verantwoorden dat zij de rechtzoekende ertoe zouden brengen om af te zien van de diensten van een advocaat. Het feit dat sommige advocaten optreden in het kader van de juridische bijstand, verantwoordt niet dat iedereen kan ontsnappen aan de beoogde sancties : dat optreden berust op een vrije keuze en niets wijst erop dat de inning van schuldvorderingen ten laste van de consumenten of de minnelijke invordering van schulden een essentieel deel ervan uitmaakt.

A.8.5. In haar memorie van antwoord is de OBFG van oordeel dat de Ministerraad niet aantoonde dat de vermelde « verplichtingen » geen afbreuk doen aan het recht op toegang tot het gerecht, noch dat die niet-aangetoonde ontstentenis van belemmering van het recht op toegang tot het gerecht noodzakelijkerwijs zou teweegbrengen dat de in de wet van 20 december 2002 vervatte verplichtingen geen afbreuk daaraan doen. De Ministerraad beoordeelt de weerslag van de nieuwe verplichtingen niet.

De negatieve impact van de bestreden wet op de toegang tot het gerecht blijkt ook uit de definitie van het begrip « consument » in de bestreden wet : hoewel zij ertoe strekt de inning van handelsvorderingen te regelen, lijkt zij eveneens met name van toepassing te zijn op de private schuldvorderingen van verhuurders (huurachterstallen) en van verenigingen van mede-eigenaars (achterstallige lasten) en heeft zij dus tot gevolg dat de inning van dergelijke schuldvorderingen eveneens wordt belemmerd. Het gaat om belangrijke en frequente geschillen.

De omstandigheid dat de minnelijke invordering weinig zou worden toegepast door het bureau voor juridische bijstand, betekent niet dat de wet niet zou kunnen worden afgekeurd. Dat vertegenwoordigt overigens 2 tot 5 pct. van de dossiers, wat niet onbelangrijk is.

A.8.6. In zijn memorie van wederantwoord is de Ministerraad van mening dat een wet die een gelijke behandeling van de consumenten verzekert, het recht op toegang tot het gerecht niet belemmert, en kan hij zich niet voorstellen dat de advocaten zichzelf een contentieux ontzeggen waarvan de nieuwe formalisering in feite geen enkele buitensporige verplichting met zich meebrengt. De vereiste naleving van de wet vormt geen risico dat een verhoging van de erelonen verantwoordt en het staat aan de advocaat om aan de cliënt nuttig en verstandig advies te geven.

Zaak nr. 4779

A.9.1. De OVB leidt een eerste middel af uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 23, derde lid, 2°, van de Grondwet, in zoverre de bestreden wet de advocaten en de andere personen op wie zij van toepassing is, op identieke wijze behandelt, terwijl er tussen die personen een fundamenteel verschil bestaat. Zij verwijst naar het arrest nr. 126/2005 en naar het arrest *Wouters* van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen (C-309/99) om aan te voeren dat de advocaat een bijzondere plaats inneemt in de Belgische grondwettelijke orde en dat de wetgever met dat element rekening moet houden.

A.9.2. Volgens de OVB tast artikel 38 van de bestreden wet de onafhankelijkheid van de advocaat aan, in het bijzonder door hem te onderwerpen aan de in de artikelen 14 en 15 van de wet van 2002 bedoelde sancties; die sancties kunnen evenwel worden opgelegd aan de advocaat die de - vage en algemene - voorschriften in de artikelen 3 en 6 van die wet niet zou naleven en die voorschriften zullen door een rechter kunnen worden geïnterpreteerd op een manier die tegengesteld is aan wat de advocaat zal hebben gemeend te moeten doen om de belangen van de schuldeiser te behartigen. De aantasting van de onafhankelijkheid van de advocaat vloeit eveneens voort uit het feit dat hij aan de in de wet bedoelde en door een justitiële rechter opgelegde sancties kan worden onderworpen, terwijl hij aan een deontologie en aan het toezicht van de Orde van advocaten is onderworpen.

A.9.3. De OVB is van oordeel dat de bestreden maatregel onevenredig is. Enerzijds, omdat nooit misbruiken zijn vermeld die, met betrekking tot de advocaten, zouden verantwoordt dat die maatregel op hen wordt toegepast. Anderzijds, omdat die maatregel gevolgen zal hebben die het omgekeerde zijn van de verwachte gevolgen daar hij ertoe zal leiden dat het optreden van de advocaten inzake minnelijke invordering wordt beperkt (terwijl het risico van misbruik van hundertwege het kleinst is) en dat de procedures van gerechtelijke invordering toenemen. De onafhankelijkheid van de advocaat wordt eveneens bedreigd door de regeling van de in de artikelen 14 en 15 bedoelde sancties aangezien de meeste ervan niet afhankelijk zijn van de schade die zou worden berokkend.

A.9.4. De OVB voert aan dat artikel 39 van de bestreden wet eveneens het gelijkheidsbeginsel schendt in zoverre het zonder enige verantwoording aan de advocaten verplichtingen oplegt die enkel ten aanzien van de deurwaarders zijn verantwoordt; in de parlementaire voorbereiding van de wet wordt trouwens uitsluitend verwezen naar die laatste, en de wet zelf toont, door te verwijzen naar de dagvaarding en naar het beslag, aan dat zij enkel op de deurwaarders betrekking zou moeten hebben aangezien de advocaten niet bevoegd zijn om te dagvaarden of om beslag te leggen.

A.9.5. De Ministerraad brengt de draagwijdte van de bestreden bepaling in herinnering zoals hij dat in zijn antwoorden op het eerste middel in de zaak nr. 4761 en het eerste middel in de zaak nr. 4778 heeft gedaan. Hij brengt eveneens in herinnering, met betrekking tot artikel 38 van de bestreden wet, dat de advocaten reeds vóór het aannemen van de bestreden wet op grond van de artikelen 14 en 15 van de wet van 2002 konden worden gestraft, in geval van niet-nakoming van artikel 3. Zoals hij in de antwoorden op de voormelde middelen erop heeft gewezen, streeft de toepassing, op de advocaten, van de artikelen 5, 6 en 7 van de wet van 2002 een legitiem doel na, vormt ze geen onevenredige maatregel ten aanzien van de nagestreefde doelstelling en leidt ze dus niet tot enige schending van het gelijkheidsbeginsel. Hij weerlegt het argument dat is afgeleid uit de deontologische verplichtingen die aan de advocaat worden opgelegd door te doen gelden dat de consument geen enkel recht daaraan kan ontlenen, dat zij de advocaat niet uitdrukkelijk verbieden om de kosten van minnelijke invordering aan de schuldenaar aan te rekenen en dat een advocaat een burgerrechtelijke fout kan begaan die hem niet tuchtrechtelijk aansprakelijk stelt. Wat de evenredigheid van de maatregel betreft, voert hij aan dat het niet ondenkbaar is dat een advocaat, ondanks de deontologische verplichtingen, misbruik maakt van het gezag dat zijn titel bij tal van consumenten geniet. De nieuwe verplichtingen zijn niet van dien aard dat zij diegenen die zich tot een advocaat zouden willen richten, ontmoedigen; aldus kan de vereiste van een termijn van vijftien

dagen vanaf een ingebrekestelling worden omzeild indien de door de advocaat opgestelde ingebrekestelling door de schuldeiser wordt verstuurd. De voorafgaande ingebrekestelling zal niet ertoe leiden dat sneller wordt overgegaan tot de gerechtelijke procedure aangezien zij, sedert het arrest van het Hof van Cassatie van 9 april 1976, een voorafgaande voorwaarde vormt voor het instellen van die procedure en aangezien dat een algemeen beginsel vormt. De sanctie is niet onevenredig aangezien zij enkel een toepassing van artikel 1376 van het Burgerlijk Wetboek is.

A.9.6. Met betrekking tot de bij artikel 39 van de bestreden wet voorgeschreven vermelding merkt de Ministerraad op dat de omstandigheid dat enkel de deurwaarders ertoe gemachtigd zouden zijn om te dagvaarden en om beslag te leggen, niet volstaat om de relevantie van de in die bepaling bedoelde maatregel weg te nemen aangezien de gewone consument, zoals in de parlementaire voorbereiding wordt aangegeven, de precieze bevoegdheden van de verschillende actoren van het gerecht vaak niet kent.

A.9.7. In haar memorie van antwoord voert de OVB aan dat de deontologische regels die op de advocaten van toepassing zijn, waarborgen vormen die het Hof, net zoals het Hof van Justitie van de Europese Unie, heeft erkend en die de wetgever eveneens in aanmerking had genomen om de vrijwel volledige uitsluiting, van de advocaten, van de wet van 2002 te verantwoorden toen zij werd aangenomen. Vandaag het tegenovergestelde beweren is ongegrond. Bovendien berusten die deontologische regels grotendeels op de bekommernis om de belangen van de rechtzoekende te beschermen, waarbij de ordes van advocaten, sedert de wijziging van artikel 495 van het Gerechtelijk Wetboek, de bevoegdheid hebben om maatregelen daartoe te nemen.

De OVB merkt op dat de Ministerraad, door erop te wijzen dat de vereiste van een voorafgaande ingebrekestelling kan worden omzeild, aantoont dat de bestreden wet overbodig en onevenredig is. Hij verwacht daarenboven de regel volgens welke een ingebrekestelling in beginsel noodzakelijk is om bepaalde sancties toe te passen wanneer een verplichting niet wordt nageleefd, met een regel die niet bestaat volgens welke de gerechtelijke invordering door een ingebrekestelling zou moeten worden voorafgegaan: de inleidende dagvaarding geldt immers als ingebrekestelling zodat de schuldeiser kan dagvaarden zonder voorafgaande ingebrekestelling, waarbij de gevolgen van de ingebrekestelling zich dan uiteraard pas vanaf de dagvaarding voordoen. Deze biedt de voordelen van de voorafgaande ingebrekestelling en vermijdt de nadelen ervan. Daarenboven hangt de ingebrekestelling van geen enkele bijzondere vormvereiste af (waarvan bij de bestreden wet eveneens onnodig wordt afgeweken) en is het geen dwingende rechtsregel, zodat het mogelijk is contractueel ervan af te wijken. Ten slotte worden bepaalde grensoverschrijdende invorderingen geregeld bij Europese richtlijnen die rechtstreeks van toepassing zijn in het Belgische recht en die de schuldeisers ertoe zullen aanzetten om die procedures aan te wenden in plaats van de schuldenaar in gebreke te stellen.

De OVB heeft niet aangevoerd dat de toepassing, op de advocaten, van artikel 14, tweede lid, van de wet van 2002 een onevenredige maatregel zou zijn, aangezien het om de toepassing van artikel 1376 van het Burgerlijk Wetboek en om de theorie van de onverschuldigde betaling gaat. Daarentegen zijn artikel 14, eerste lid, door te voorzien in de terugbetaling van een daadwerkelijk verschuldigd bedrag, en artikel 15 onevenredige maatregelen.

A.9.8. Wat artikel 39 van de bestreden wet betreft, is de OVB van oordeel dat de Ministerraad niet kan worden gevolgd wanneer hij een risico van verwarring bij de consument aanvoert, aangezien dat erop neerkomt dat wordt aangenomen dat hij dermate dom is dat hij, terwijl hij per definitie bekwaam wordt geacht om contracten te sluiten, niet het onderscheid zou kunnen maken tussen de brief van een advocaat en een gedinginleidende akte; zelfs zonder de bij artikel 6 vereiste belachelijke vermelding zal de brief door de gemiddelde consument niet als de inleiding van een gerechtelijke procedure worden beschouwd. En de consument die dat niet zou begrijpen, zal dat evenmin begrijpen indien de brief die vermelding wel bevat.

A.9.9. In zijn memorie van wederantwoord is de Ministerraad van mening dat artikel 6 van de wet van 2002 en de sancties die ermee verband houden, de onafhankelijkheid van de advocaat waarborgen die, als « eerste rechter van de zaak », zijn rol versterkt ziet door de dreiging met sancties: in plaats van zich aan te sluiten bij de misschien onjuiste mening van de cliënt, dient hij ze voortaan te controleren alvorens op te treden ten aanzien van de schuldenaar. Bij artikel 6 worden trouwens slechts enkele bijkomstige verplichtingen toegevoegd die de gangbare praktijk nauwelijks wijzigen, aangezien artikel 3 van de wet reeds vóór de wijziging van 2009 op de advocaten van toepassing was, wat het daarenboven niet mogelijk maakt aan te voeren dat de wetgever intussen van mening zou zijn veranderd. Noch de deontologische regels, noch artikel 495 van het Gerechtelijk Wetboek volstaan om te waarborgen dat geen enkel misbruik zal worden gepleegd.

Niets maakt het ten slotte mogelijk aan te voeren dat de bestreden wet ertoe zou leiden dat minder vaak een beroep op de advocaten zou worden gedaan, aangezien die wet voornamelijk verplichtingen oplegt die geen last voor de cliënt vormen; de verplichtingen die wel een last zouden vormen, kunnen gemakkelijk worden vermeden, aangezien de advocaat de cliënt op nuttige wijze kan informeren en voor hem, volgens de reeds gangbare praktijk, een brief kan opstellen die de schuldeiser zelf aan de schuldenaar zal richten. Een door de advocaat opgestelde brief kan vermijden dat een gerechtelijke procedure wordt ingesteld en de voorzichtige advocaat zal de eventuele dagvaarding doen voorafgaan door een ingebrekestelling.

De in artikel 14 van de wet van 2002 bedoelde sanctie is ongetwijfeld een zware sanctie maar zij is niet van toepassing wanneer de fout berust op een kennelijke vergissing die de consument niet benadeelt.

A.10.1. De OVB leidt een tweede middel af uit de schending van de artikelen 10, 11 en 23, derde lid, 2°, van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 49 van het EG-Verdrag, thans artikel 56 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU). Zij doet gelden dat de schuldeisers op discriminerende wijze worden behandeld naargelang zij zich al dan niet op het fundamentele recht op bijstand van een advocaat baseren.

A.10.2. Volgens de OVB verzet artikel 23, derde lid, 2°, van de Grondwet zich ertegen dat een rechtzoekende wordt gediscrimineerd omdat hij een beroep doet op de diensten van een advocaat en dat de wetgever de bestaande mogelijkheden van juridische bijstand beperkt. Bij artikel 6 van de wet worden voortaan evenwel verplichtingen aan de advocaat opgelegd die de schuldeiser kunnen benadelen die zelf niet over de toereikende juridische middelen beschikt om zich niet tot een advocaat te moeten wenden. Hetzelfde geldt voor de sancties die de niet-naleving van die verplichtingen beteugelen en die discriminatie tussen schuldeisers treft uiteraard ook de advocaten. De omstandigheid dat de schuldeiser zich in dezelfde nadelige situatie zou bevinden indien hij zich tot een andere persoon dan een advocaat zou richten, is irrelevant, wegens het fundamentele verschil dat in onze grondwettelijke orde bestaat tussen de advocaat en de andere beroepen die de invordering van schulden verrichten en wegens de bijzondere waarborgen die de uitoefening van het beroep van advocaat omgeven.

Dat verschil in behandeling is onverantwoord aangezien niet valt in te zien in welk opzicht de rechten van de schuldenaar zouden worden bedreigd door een ingebrekestelling die uitgaat van een advocaat en onregelmatig naar de vorm is, terwijl de ingebrekestelling door de schuldeiser zelf niet aan de in de bestreden wet vastgestelde vormvereisten moet voldoen en terwijl het eveneens mogelijk is een procedure rechtstreeks voor de rechter in te stellen zonder ingebrekestelling. De bestreden bepalingen zullen daarenboven een effect hebben dat het omgekeerde is van het verhoopte effect, aangezien de plichtsetrouwe advocaat, die door een schuldeiser wordt geraadpleegd, niet het risico zal nemen om een procedure van minnelijke invordering in te stellen: hij zal de schuldenaar rechtstreeks dagvaarden en de mogelijkheid onderzoeken om een uitvoerbare titel te verkrijgen op grond van de verordening nr. 1896/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 daar waar zij van toepassing is; de schuldeiser zal daarentegen de dagvaardingskosten voor de nationale geschillen waarop die richtlijn nog niet van toepassing is, moeten betalen.

A.10.3. De bestreden bepalingen doen, volgens de OVB, eveneens afbreuk aan het bij artikel 49 van het EG-Verdrag (thans artikel 56 van het VWEU) gewaarborgde vrije verkeer van diensten, aangezien de Belgische advocaat die een procedure van minnelijk invordering van schulden instelt tegen een schuldenaar die zich in een andere EU-lidstaat bevindt, zich zal moeten conformeren aan andere bepalingen dan die welke de uitoefening van zijn beroep of de verhoudingen tussen de schuldeiser en de schuldenaar regelen, en het risico zal lopen te worden bestraft op grond van de artikelen 14 en 15 van de wet van 2002. Die discriminatie treft eveneens de cliënten van de advocaten en kan niet worden verantwoord door het grensoverschrijdende karakter van het geschil, precies wegens het beginsel van het vrije verkeer van goederen.

A.10.4. De Ministerraad merkt op dat de wet de ondernemingen die over hun eigen juridische dienst beschikken, die welke niet daarover beschikken en de natuurlijke personen op voet van gelijkheid behandelt. Indien de schuldeiser zelf een ingebrekestelling verstuurt - al dan niet opgesteld door een advocaat -, is artikel 6 van de wet van 2002 niet van toepassing. Er kan geen sprake zijn van discriminatie, noch van een beperking van de toegang tot de juridische bijstand, aangezien de schuldeiser de bijstand van de advocaat kan vragen alvorens zelf de ingebrekestelling naar de schuldenaar te versturen. Daarbij gaat het niet erom de wet te omzeilen, aangezien zij berust op de bekommernis om de verwarring te vermijden die voortvloeit uit een optreden van gerechtelijke tussenpersonen; indien de ingebrekestelling uitgaat van de schuldeiser zelf, bestaat dat risico evenwel niet. De termijn van vijftien dagen brengt geen nadeel voor de schuldeiser met zich mee aangezien die verplichting niet belet dat bewarende maatregelen (zoals een bewarend beslag) worden genomen; de andere

verplichtingen hebben enkel betrekking op de advocaat. Die nieuwe formaliteiten zijn een gangbare praktijk bij de advocaten of vormen geenszins onoverkomelijke moeilijkheden en zij benadelen de schuldeiser dus niet die perfect kan optreden vóór de ingebrekestelling, bijvoorbeeld door telefonisch navraag te doen naar de redenen voor het niet betalen van de schuld. Indien de schuldeiser zelf optreedt, bestaat geen enkel risico van verwarring bij de schuldenaar die, bijgevolg, de in de wet bedoelde beschermingsmaatregelen niet dient te genieten.

A.10.5. De Ministerraad weerlegt het argument dat is afgeleid uit artikel 49 van het EG-Verdrag (thans artikel 56 van het VWEU) door te doen gelden dat die bepaling vereist dat de Belgische advocaat die zou overgaan tot een minnelijke invordering in een ander land van de Unie, aan dezelfde regels wordt onderworpen als de advocaat die in dat land gevestigd is, en omgekeerd.

A.10.6. In haar memorie van antwoord is de OVB opnieuw van mening dat indien de wet kan worden omzeild, de overbodigheid ervan is aangetoond. Zij is van mening dat de Ministerraad de in het verzoekschrift aangeklaagde nadelen niet ontkent en voegt eraan toe dat de advocaat de gegevens van de oorspronkelijke schuldeiser niet kan of mag doorgeven, die dat trouwens niet hoeft te doen indien hij zelf optreedt. Bovendien vergeet de Ministerraad de in de wet bedoelde draconische sancties en antwoordt hij niet op het argument dat is afgeleid uit de discriminatie tussen schuldeisers naargelang zij zelf optreden of een beroep doen op een advocaat.

A.10.7. Volgens de OVB kan een maatregel, naar luid van de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie, het in artikel 49 van het EG-Verdrag (thans artikel 56 van het VWEU) bedoelde vrije verkeer van diensten aantasten zonder discriminerend te zijn. De Ministerraad toont niet aan dat de bestreden maatregel zou beantwoorden aan de voorwaarden, bedoeld in artikel 46 (thans artikel 52 van het VWEU), waaronder kan worden afgeweken van de vereisten van artikel 49, ook wanneer een dienstverrichter die in België is gevestigd, in België optreedt voor rekening van een cliënt die in een andere lidstaat is gevestigd. Met betrekking tot de Belgische advocaten verzoekt de OVB het Hof om de interpretatie van de Ministerraad te bevestigen volgens welke de bestreden wet niet van toepassing zou zijn op de door Belgische advocaten in andere lidstaten verrichte invorderingen. Indien de bestreden bepalingen niet van toepassing zijn op de in België gevestigde advocaten die invorderingen verrichten in andere lidstaten en indien zij, gezien het Europese recht, niet kunnen worden toegepast op advocaten die in een andere lidstaat zijn gevestigd en die een invordering in België verrichten, noch op advocaten die in België zijn gevestigd en die een invordering in België verrichten voor rekening van een cliënt die in een andere lidstaat is gevestigd, is het in strijd met de artikelen 10 en 11 om die bepalingen toe te passen op de in België gevestigde advocaten die een invordering in België verrichten voor rekening van een cliënt die in België is gevestigd, waarbij het er immers weinig toe doet in welk land de cliënt is gevestigd, aangezien beide situaties identiek zijn ten aanzien van de doelstelling van de wet.

A.10.8. De OVB voert aan dat de bekommernis om de consument te beschermen toelaatbaar dient te zijn ten aanzien van het Europese recht. Het Hof van Justitie vereist in dat verband dat concreet zou worden aangetoond dat de maatregel effectief noodzakelijk was om die doelstelling te verwezenlijken, hetgeen de Ministerraad niet doet. Indien twijfel bestaat over de overeenstemming van de bestreden bepalingen met het Europese recht, dient aan het Hof van Justitie een vraag te worden gesteld over de interpretatie van artikel 49 van het EG-Verdrag, in samenhang gelezen met artikel 46 (thans de artikelen 56 en 52 van het VWEU) ervan.

A.10.9. In zijn memorie van wederantwoord voegt de Ministerraad daaraan toe dat, aangezien die aangelegenheid niet het voorwerp van harmonisatiemaatregelen op Europees niveau heeft uitgemaakt, de lidstaten over hun eigen reglementering beschikken. Alle in de wet van 2002 bedoelde activiteiten van invordering moeten overeenkomstig die wet worden uitgeoefend, ongeacht of de beroepsbeoefenaars die ze verrichten in België of in een andere lidstaat zijn gevestigd : elke consument die in België is gevestigd, wordt bij de wet beschermd. De buitenlandse schuldeiser die zich tot een Belgische advocaat richt om een schuld in te vorderen ten laste van een schuldenaar die in België is gevestigd, zal dus niet worden benadeeld ten opzichte van diegene die zich tot een buitenlandse advocaat zou wenden, aangezien de advocaten zich, in beide gevallen, aan de verplichtingen van de Belgische wet moeten conformeren. Er kan dus geen belemmering van het vrije verkeer van diensten bestaan.

A.11.1. De OVB leidt een derde middel af uit de schending van de artikelen 12, tweede en veertiende lid, van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 7 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

A.11.2. Enerzijds doet zij gelden dat artikel 3, § 1 en § 2, tweede, derde, vierde, zesde, achtste en negende streepje, van de wet van 2002, dat voorziet in verplichtingen waarvan de niet-naleving wordt bestraft met geldboetes van 26 tot 50 000 euro krachtens artikel 15 van die wet, dat bij artikel 38 van de bestreden wet op de

advocaten van toepassing is gemaakt, niet voldoet aan de vereisten van het legaliteitsbeginsel aangezien de bewoordingen ervan te vaag zijn en het de rechtsonderhorige niet mogelijk maken om met zekerheid te weten of zijn gedraging al dan niet voldoet aan de in die bepalingen geformuleerde vereisten. Inzake belaging is artikel 3, § 1 en § 2, negende streepje, veel vager dan artikel 442*bis* van het Strafwetboek en bevat het niet de waarborgen op grond waarvan het Hof in zijn arrest nr. 71/2006 dat artikel 442*bis* wel grondwetsconform kon achten.

A.11.3. Anderzijds doet zij gelden dat de verplichting tot terugbetaling die krachtens artikel 38 van de bestreden wet, in samenhang gelezen met de artikelen 3 en 14, eerste lid, van de wet van 2002, aan de advocaat wordt opgelegd, een sanctie is die van toepassing is wanneer de vergissing niet aan de advocaat te wijten is of geen kennelijke vergissing is, zelfs indien de rechten van de consument niet worden geschaad, alsook wanneer de vergissing, zelfs indien het een kennelijke vergissing was, de rechten van de consument heeft geschaad. Het betreft dus een sanctie die, hoewel zij als burgerrechtelijk wordt aangemerkt, het karakter van een straf heeft en dient te voldoen aan de vereisten van artikel 14 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 7 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, aangezien die vereisten worden opgelegd aan alle sancties van welke aard ook, zelfs indien een particulier baat erbij heeft.

A.11.4. De Ministerraad brengt in herinnering dat artikel 3 van de wet van 2002 reeds op de advocaten van toepassing was. Hij merkt op dat de verzoekende partij niet aangeeft in welk opzicht de strafbaarstellingen onduidelijk zouden zijn, behalve met betrekking tot de belaging. Uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 2002 blijkt evenwel dat dat begrip moet worden begrepen in de zin van artikel 442*bis* van het Strafwetboek.

De bij artikel 14 opgelegde sanctie vormt geen strafrechtelijke sanctie aangezien zij niet ertoe strekt het algemeen belang te vrijwaren, maar wel een burgerrechtelijke sanctie aangezien zij ertoe strekt de schuldenaar te vergoeden naar wie een onregelmatige ingebrekestelling zou zijn gestuurd. Daarenboven worden de bedragen terugbetaald aan de consument en niet toegewezen aan de overheid. De aan de strafrechtelijke sancties verbonden vereisten van rechtszekerheid en evenredigheid zijn dus niet relevant.

A.11.5. In haar memorie van antwoord voert de OVB aan dat artikel 14, eerste lid, niet op de advocaten van toepassing was vóór het aannemen van de bestreden wet. De interpretatie van de Ministerraad volgens welke de beoogde sanctie enkel van toepassing zou zijn wanneer de consument daadwerkelijk schade lijdt, komt erop neer dat aan de bestreden bepaling een beperking wordt toegevoegd die zij niet bevat. Artikel 14, eerste lid, wordt net bekritiseerd omdat het aan de rechtsbeoefenaar een zwaardere sanctie oplegt dan de door zijn schuld veroorzaakte schade; indien het enkel erom ging deze te vergoeden, zou die bepaling overbodig zijn. Het argument dat is afgeleid uit de rechtsplegingsvergoeding, is gebrekkig : deze vergoeding wordt ten laste gelegd van de partij die wordt afgewezen en houdt verband met de mate waarin zij wordt afgewezen, terwijl de in artikel 14, § 1, bedoelde vergoeding ten laste wordt gelegd van de partij die een subjectief recht (haar schuldvordering) kan aanvoeren maar die desalniettemin een sanctie opgelegd krijgt die bestaat uit een verbeurdverklaring van al wat door de uitoefening van dat recht aan opbrengsten kon worden verkregen; de lastgever kan in dat verband niet worden onderscheiden van de lasthebber. Ten slotte, indien een burgerrechtelijke sanctie een strafrechtelijke sanctie vormt wegens het repressieve karakter ervan, dienen de beginselen die op de laatste sanctie van toepassing zijn, zoals het legaliteitsbeginsel, op de eerste te worden toegepast.

A.12.1. De OVB leidt een vierde middel af uit de schending van de artikelen 12, tweede en veertiende lid, van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 7 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

A.12.2. De OVB, die het inzake belaging gewezen arrest nr. 71/2006 aanvoert, doet gelden dat artikel 38 van de bestreden wet, in samenhang gelezen met artikel 15 ervan, de Grondwet schendt, in zoverre het voor specifieke gevallen in een strengere sanctie voorziet dan voor de gewone gevallen terwijl het in het specifieke geval vereiste morele bestanddeel niet strikter wordt verduidelijkt of zelfs identiek is aan dat wat in de gewone gevallen is vereist. Uit de vergelijking van artikel 15 (in samenhang gelezen met artikel 3 van de wet van 2002) met artikel 442*bis* van het Strafwetboek blijkt een klaarblijkelijke ontstentenis van evenredigheid : geen enkel bijzonder moreel bestanddeel wordt bij artikel 3 vereist en de in artikel 442*bis* bedoelde straf mag niet meer dan 300 euro bedragen, terwijl de in artikel 15 bedoelde straf 50 000 euro kan bedragen.

A.12.3. De Ministerraad brengt in herinnering dat artikel 3 van de wet van 2002 zelfs vóór het aannemen van de bestreden wet op de advocaten van toepassing was. Hij voert aan dat de sanctie, rekening houdend met de nagestreefde doelstelling, niet kennelijk onredelijk is en duidelijk berust op een belangenafweging tussen de bescherming van de consument en de naleving van vrij eenvoudige vereisten die aan de advocaten en de

deurwaarders worden opgelegd. De wet voorziet in maximum- en minimumstraffen, wat het risico van onevenredigheid neutraliseert.

A.13.1. De OVB leidt een vijfde middel af uit de schending van de artikelen 10 en 11, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 12, tweede lid, en 14 van de Grondwet en met artikel 7 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

A.13.2. Zij doet gelden dat de in artikel 14, eerste lid, van de wet van 2002 bedoelde terugbetaling niet de teruggave van een onverschuldigd bedrag vormt maar wel een repressieve sanctie ten belope van het bedrag van de schuldvordering. Zij is van toepassing in de gevallen die in de uiteenzettingen van het derde middel zijn aangegeven en brengt een discriminatie teweeg tussen de schuldeisers op wie artikel 14 van de wet van 2002 van toepassing is en de schuldeisers en hun vertegenwoordigers die hun rechten uitoefenen op een wijze die inbreuk maakt op het privéleven of op de waardigheid van de schuldenaar en die enkel aansprakelijk zijn voor de schade die zij teweegbrengen (artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek) of voor hun contractuele verbintenissen (artikelen 1134, 1146 en volgende van het Burgerlijk Wetboek). Artikel 14, eerste lid, is discriminerend in zoverre de sanctie die erin is voorzien, van toepassing is ongeacht of de schuldenaar al dan niet schade heeft geleden; indien er schade is, zal de vergoeding ervan niet ermee in verhouding zijn aangezien zij zal bestaan in het bedrag dat is betaald en dat wel degelijk verschuldigd was. De discriminatie vloeit eveneens voort uit het feit dat in artikel 14 geen onderscheid wordt gemaakt naargelang de inbreuk te goeder trouw, door nalatigheid of opzettelijk is begaan.

A.13.3. Volgens de OVB wijkt de in het geding zijnde sanctie af van het gemeen recht en vereist het arrest nr. 53/98 van het Hof, met betrekking tot het evenredige karakter van de schadevergoeding ten opzichte van de schade, dat de afwijking van het gemeen recht wordt verantwoord door een uitzonderlijk gevaar met een aanhoudend karakter. Niets dergelijks is te dezen aangetoond en daarvan kan zelfs geen sprake zijn met betrekking tot de advocaten, wegens de regels waaraan zij zijn onderworpen. De onevenredigheid vloeit eveneens voort uit het feit dat de sanctie, krachtens artikel 14, eerste en tweede lid, van de wet van 2002, zwaarder is wanneer het bedrag aan de schuldeiser verschuldigd was dan wanneer het betaalde bedrag niet verschuldigd was.

A.13.4. De Ministerraad doet gelden dat de in het geding zijnde sanctie niet de schuldeisers treft maar de personen die de minnelijke invordering van schulden verrichten. Indien de verzoekende partij het verschil in behandeling beoogt tussen de schuldeisers die zelf tot de minnelijke invordering overgaan en de personen die de activiteit van minnelijke invordering verrichten (waarbij enkel de laatstgenoemden aan artikel 14 van de wet van 2002 zijn onderworpen), kan er geen sprake zijn van discriminatie aangezien het om twee verschillende categorieën van personen gaat, waarbij de laatstgenoemde beroepshalve en voor rekening van derden optreedt. Er wordt evenmin gediscrimineerd doordat de sanctie zou worden opgelegd ongeacht of de schuldenaar al dan niet schade heeft geleden : alle personen die de minnelijke invordering van schulden verrichten, worden immers op voet van gelijkheid behandeld. Het handelen te goeder trouw dat door de verzoekende partij ter sprake wordt gebracht, staat synoniem met de kennelijke vergissing waarnaar in artikel 14, § 1, van de wet van 2002 wordt verwezen, zodat niet kan worden aangevoerd dat de wet diegenen die de wet opzettelijk, door nalatigheid of te goeder trouw zouden overtreden, op dezelfde wijze zou behandelen.

Ten slotte is over de evenredigheid van de sanctie lang gedebatteerd tijdens de parlementaire voorbereiding van de wet van 2002, rekening houdend met hetgeen in artikel 86 van de wet op het consumentenkrediet was voorzien. Er werd opgemerkt dat, aangezien de rechter dient na te gaan of de rechten van de schuldenaar al dan niet waren geschaad, de sanctie niet als een automatisch en onevenredig strafbeding kon worden beschouwd. Daarenboven werden de in het geding zijnde vereisten aangepast aan de aard van het contentieux van de minnelijke invordering van schulden : de formaliteiten die ertoe strekken de consument te beschermen, zijn vrij eenvoudig na te leven indien ze worden vergeleken met die welke aan de advocaten zijn opgelegd, terwijl de niet-naleving ervan een ernstig nadeel voor de consument kan teweegbrengen.

A.13.5. In haar memorie van antwoord verwijst de OVB naar haar antwoord met betrekking tot het derde middel. Indien de bestreden bepaling in die zin kon worden geïnterpreteerd dat zij enkel in een sanctie voorziet wanneer de consument schade heeft geleden, zou zij de Grondwet niet schenden; maar zo niet is zij discriminerend in zoverre zij aan de advocaat een sanctie oplegt die niet in verhouding staat tot de schade, zowel wanneer de consument zijn schuld betaalt en geen schade heeft geleden als wanneer hij zijn schuld betaalt maar door de fout van de advocaat schade lijdt.

A.13.6. In zijn memorie van wederantwoord voert de Ministerraad aan dat er geen discriminatie bestaat naargelang de schuldenaar al dan niet schade heeft geleden, aangezien de betaalde bedragen hem in beide gevallen kunnen worden terugbetaald. Indien schade is geleden, kan hij op grond van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek worden vergoed. Artikel 14 van de wet van 2002 is dus niet overbodig, aangezien het bewijs van de schade niet is vereist om de terugbetaling van de betaalde bedragen te verkrijgen, maar wel om te worden vergoed.

A.14.1. De OVB leidt een zesde middel af uit de schending van artikel 30 van de Grondwet, in zoverre bij artikel 39 van de wet een artikel 6, § 2, 6°, in de wet van 2002 wordt ingevoegd dat in een verplichte vermelding in de ingebrekestellingen voorziet. Aan die bepaling kan enkel worden voldaan indien de ingebrekestelling wordt opgesteld in de taal van de wet of, op zijn minst, een in die taal opgestelde tekst bevat. Zij is dus in strijd met artikel 30 van de Grondwet dat de vrijheid van het gebruik van de talen waarborgt, behalve met betrekking tot de handelingen van het openbaar gezag en de gerechtelijke aangelegenheden, waartoe de door een advocaat opgestelde verzoeken tot minnelijke invordering niet behoren.

A.14.2. De Ministerraad voert aan dat de ingebrekestelling uiteraard kan worden opgesteld in de taal die wordt gekozen door de persoon die de activiteit van minnelijke invordering van schulden verricht. Het volstaat dat de in de wet bedoelde vermelding in een van de landstalen daarin voorkomt, aangezien de auteur overigens vrij is een vertaling erbij te voegen.

A.14.3. In haar memorie van antwoord voert de OVB aan dat het middel gegrond is indien de ruime interpretatie van de Ministerraad niet wordt aanvaard.

- B -

Ten aanzien van het onderwerp van de beroepen

B.1.1. De verzoekende partijen in de zaak nr. 4761 vorderen de vernietiging van de artikelen 38 en 39 van de Economische Herstelwet van 27 maart 2009, die de artikelen 2, §§ 1 en 2, en 6, § 2, van de wet van 20 december 2002 betreffende de minnelijke invordering van schulden van de consument wijzigen, alsook de vernietiging van de artikelen 14 en 15 van die laatste wet.

B.1.2. De artikelen 14 en 15 van de wet van 20 december 2002 hebben, ingevolge de bestreden bepalingen, een ruimer toepassingsgebied dan vóór de inwerkingtreding van de wet van 27 maart 2009. Zij werden evenwel niet bij die wet gewijzigd. Het beroep is niet ontvankelijk met betrekking tot die artikelen, aangezien het niet is ingesteld binnen de bij artikel 3, § 1, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof voorgeschreven termijn van zes maanden, die een aanvang nam op 29 januari 2003, datum waarop de wet van 20 december 2002 in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt. Het staat evenwel aan het Hof om, in voorkomend geval, rekening te houden met de regels waarin zij

voorzien teneinde de draagwijdte en de gevolgen van de bepalingen die op rechtsgeldige wijze aan zijn toetsing worden onderworpen, te beoordelen.

Ten aanzien van de ontvankelijkheid van de beroepen

B.2.1. De Ministerraad betwist de ontvankelijkheid van het beroep dat door bepaalde verzoekende partijen in de zaak nr. 4761 is ingesteld, aangezien de enen hun activiteit in de vorm van een bvba verrichten zonder de beslissing van het bevoegde orgaan met betrekking tot het instellen van het beroep te hebben voorgelegd, en aangezien de anderen niet hebben aangegeven of zij hun activiteit van advocaat uitoefenden als natuurlijke persoon of als rechtspersoon, in welk geval een beslissing van het bevoegde orgaan eveneens zou moeten worden voorgelegd.

B.2.2. Aangezien de verzoekende partijen hun hoedanigheid van advocaat aanvoeren en aantonen om te doen blijken van hun belang om in rechte te treden, is de wijze waarop zij hun beroepsactiviteit uitoefenen, rekening houdend met het onderwerp van het beroep tot vernietiging, van geen belang en is het niet noodzakelijk om na te gaan of zij die beroepsactiviteit in de vorm van een bvba uitoefenen dan wel of het bevoegde orgaan van de bvba heeft besloten om het beroep tot vernietiging in te stellen.

B.2.3. De Ministerraad vraagt zich af of het in de zaak nr. 4779 ingediende verzoekschrift ontvankelijk is in zoverre het door een andere persoon dan de raadsman van de verzoekende partij is ondertekend.

B.2.4. Uit de elementen die het Hof vermag in aanmerking te nemen, blijkt dat de persoon die het verzoekschrift tot vernietiging heeft ondertekend, advocaat is en medewerker van het advocatenkantoor waarvan de raadsman van de verzoekende partij deel uitmaakt. Die handtekening is niet van dien aard dat zij het mogelijk maakt te oordelen dat het verzoekschrift niet aan de bij artikel 5 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof vastgestelde vereisten zou beantwoorden.

Ten gronde

B.3.1. De artikelen 38 en 39 van de wet van 27 maart 2009 bepalen :

« Art. 38. In artikel 2 van de wet van 20 december 2002 met betrekking tot de minnelijke invordering van schulden van de consument, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° In § 1, 2°, worden de woorden ‘ met uitzondering van de minnelijke invordering van schulden gedaan door een advocaat of een ministerieel ambtenaar of een gerechtelijk mandataris in de uitoefening van zijn beroep of ambt ’ geschrapt;

2° § 2 wordt vervangen als volgt :

‘ § 2. De artikelen 4, 8 tot 13 en 16 zijn niet van toepassing op de minnelijke invordering van schulden gedaan door een advocaat of een ministerieel ambtenaar of een gerechtelijk mandataris in de uitoefening van zijn beroep of ambt. ’.

Art. 39. Artikel 6, § 2, van dezelfde wet wordt aangevuld met een bepaling onder 6°, luidende :

‘ 6° ingeval de invordering gebeurt door een advocaat, een ministerieel ambtenaar of een gerechtelijke mandataris wordt volgende tekst in een afzonderlijke alinea toegevoegd, in het vet gedrukt en in een ander lettertype :

“ Deze brief betreft een minnelijke invordering en geen gerechtelijke invordering (dagvaarding voor de rechtbank of beslag). ” ’ ».

B.3.2. De aldus gewijzigde artikelen 2 en 6 van de voormelde wet van 20 december 2002 bepalen voortaan :

« Art. 2. § 1. Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder :

1° minnelijke invordering van schulden : iedere handeling of praktijk die tot doel heeft de schuldenaar ertoe aan te zetten een onbetaalde schuld te betalen, buiten iedere invordering op grond van een uitvoerbare titel om;

2° activiteit van minnelijke invordering van schulden : de, zelfs bijkomstige, beroepsactiviteit van iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon, die bestaat in het minnelijk invorderen van onbetaalde schulden voor andermans rekening zonder te hebben bijgedragen tot het sluiten van de onderliggende overeenkomst, dan wel het minnelijk invorderen van tegen betaling overgenomen schulden;

3° consument : elke natuurlijke persoon die schulden heeft die vreemd zijn aan zijn handels-, beroeps- of ambachtelijke activiteit;

4° onderliggende overeenkomst: de overeenkomst die tot het ontstaan van de schuldvordering op de consument leidde.

§ 2. De artikelen 4, 8 tot 13 en 16 zijn niet van toepassing op de minnelijke invordering van schulden gedaan door een advocaat of een ministerieel ambtenaar of een gerechtelijk mandataris in de uitoefening van zijn beroep of ambt.

§ 3. Deze wet is van toepassing op de minnelijke invordering van schulden en op de activiteit van minnelijke invordering van schulden van de consument ».

« Art. 6. § 1. Elke minnelijke invordering van een schuld dient te starten met een schriftelijke ingebrekestelling gericht aan de consument.

Deze ingebrekestelling dient op een volledige en ondubbelzinnige wijze alle gegevens omtrent de schuldvordering te omvatten. Zij dient minstens de gegevens, opgesomd in § 2, te bevatten, en er kan maar tot andere invorderingstechnieken worden overgegaan na afloop van de in § 3 vastgestelde termijn.

§ 2. In deze ingebrekestelling komen minstens de volgende gegevens voor :

1° de identiteit, het adres, het telefoonnummer en de hoedanigheid van de oorspronkelijke schuldeiser;

2° de naam of benaming, het adres en, desgevallend, het ondernemingsnummer van de persoon die tot minnelijke invordering overgaat evenals de gegevens van het bevoegd toezichthoudend bestuur bij de Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand & Energie;

3° een duidelijke beschrijving van de verplichting die de schuld heeft doen ontstaan;

4° een duidelijke beschrijving en verantwoording van de bedragen die van de schuldenaar geëist worden, met inbegrip van de geëiste schadevergoedingen en nalatigheidsinteressen;

5° de vermelding dat, bij afwezigheid van reactie van de schuldenaar binnen de in § 3 gestelde termijn, de schuldenaar tot andere maatregelen tot invordering kan overgaan;

6° ingeval de invordering gebeurt door een advocaat, een ministerieel ambtenaar of een gerechtelijke mandataris wordt volgende tekst in een afzonderlijke alinea toegevoegd, in het vet gedrukt en in een ander lettertype :

‘ Deze brief betreft een minnelijke invordering en geen gerechtelijke invordering (dagvaarding voor de rechtbank of beslag). ’.

§ 3. De ingebrekestelling vermeldt een termijn waarbinnen de schuldenaar aan de vordering kan voldoen zonder dat er bijkomende maatregelen ter invordering mogen worden genomen. Deze termijn bedraagt ten minste vijftien dagen, en vangt aan op de datum waarop de schriftelijke aanmaning wordt opgestuurd ».

Met betrekking tot de categorieën van personen op wie de wet van toepassing is

B.4.1. De verzoekende partijen doen gelden dat de bestreden bepalingen, door de wet van 20 december 2002 op de advocaten van toepassing te maken, een gelijkheid van behandeling teweegbrengen die in strijd is met de artikelen 10 en 11, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 23, derde lid, 2°, van de Grondwet, tussen de advocaten, enerzijds, en de gerechtsdeurwaarders en de incassobureaus, anderzijds, terwijl beiden zich in verschillende situaties bevinden (eerste middel in de zaken nrs. 4761, 4778 en 4779).

Zij voeren aan dat de redenen waarom de incassobureaus in 2002 en de gerechtsdeurwaarders in 2009 aan de wet van 20 december 2002 zijn onderworpen, niet volstaan om te verantwoorden dat de advocaten eveneens eraan zouden worden onderworpen: de wetgever heeft immers een einde willen maken aan misbruiken die voortvloeien uit gedragingen van belaging, door de betrokkenen, waarvan de schuldenaars het slachtoffer konden zijn, uit de kosten van minnelijke invordering die de gerechtsdeurwaarders zouden aanrekenen terwijl de incassobureaus niet daartoe waren gemachtigd en uit de verwarring die kan toeslaan bij de schuldenaars die, wanneer ze met een gerechtsdeurwaarder worden geconfronteerd, zouden kunnen denken dat het om de tenuitvoerlegging van een vonnis en niet om een minnelijke invordering gaat, terwijl geen van die elementen naar voren wordt gebracht om aan te tonen dat dergelijke misbruiken zouden zijn vastgesteld met betrekking tot de advocaten. De laatstgenoemden versturen trouwens geen gerechtelijke aanmaningen en innen geen invorderingskosten voor de minnelijke aanmaningen die zij versturen.

B.4.2. De wet van 20 december 2002 regelt de handelingen of praktijken die tot doel hebben de schuldenaar ertoe aan te zetten een onbetaalde schuld te betalen, buiten iedere invordering op grond van een uitvoerbare titel om; zij heeft betrekking op de, zelfs bijkomstige, beroepsactiviteit van een natuurlijke persoon of rechtspersoon, die bestaat in het minnelijk invorderen, voor andermans rekening, van onbetaalde schulden van een consument-natuurlijke persoon (artikel 2). Zij verbiedt iedere gedraging of praktijk die het privéleven van de consument schendt of hem kan misleiden, alsook iedere gedraging of praktijk die een inbreuk maakt op zijn menselijke waardigheid (artikel 3). Zij verbiedt eveneens om enige andere vergoeding te vragen dan de overeengekomen bedragen in de overeenkomst die aan de oorsprong van de schuld ligt, in geval van niet-naleving van de

contractuele verbintenissen (artikel 5). Zij legt een schriftelijke ingebrekestelling op waarvan zij de inhoud vaststelt (artikel 6) en voorziet in burgerrechtelijke (artikel 14), strafrechtelijke (artikel 15) en administratieve sancties (artikel 16), waarbij die laatste sancties evenwel enkel betrekking hebben op andere personen dan de advocaat, de ministeriële ambtenaar of de gerechtelijke mandataris in de uitoefening van zijn beroep of zijn ambt (artikel 2, § 2), die aan bepalingen zijn onderworpen die specifiek voor hen gelden en die met name verband houden met de verplichting om voorafgaandelijk bij het ministerie van Economische Zaken te zijn ingeschreven (artikelen 4 en 8 tot 13).

B.4.3. In de parlementaire voorbereiding van de wet van 20 december 2002 wordt aangegeven dat de wetgever wilde reageren op klachten die waren geformuleerd tegen incassobureaus waarop de ondernemingen en leveranciers vaak een beroep doen.

« Incassobureaus treden veelal op door middel van dreigbrieven en -telefoons. De driestheid van hun optreden leidt maar al te vaak tot manifeste intimidatiepraktijken. Een veel voorkomende klacht betreft het dreigen met invorderingsmaatregelen waartoe zij geen enkele bevoegdheid hebben, zoals de inbeslagneming van de goederen van de schuldenaar. Soms proberen incassobureaus ook de betaling van de invorderingskosten door de schuldenaar te verkrijgen, ook al wordt dit door de wet verboden.

De praktijk van de invordering van schulden tegen betaling is zeer betwistbaar. Incassobureaus gaan over tot de invordering van schulden zodra zij daartoe van een klant opdracht hebben gekregen. De vraag of de schuld wel enige grondslag heeft, komt daarbij niet aan de orde. Het nefaste gevolg daarvan is dat consumenten zodanig onder druk worden gezet dat zij, onzeker over de rechten die zij kunnen doen gelden, uiteindelijk tot betaling overgaan. Zo komt het zelfs voor dat betaling wordt geëist van producten die niet eens werden besteld.

De werking van de incassobureaus vermindert ook de kansen dat een afbetalingsregeling tot stand komt. Aangezien incassobureaus doorgaans worden vergoed met een commissie op basis van de gerecupereerde bedragen van de schuldvordering, hebben zij weinig belang bij een akkoord omtrent een betalingsuitstel.

[...]

Dit wetsvoorstel strekt ertoe de commerciële invorderingspraktijken tegen consumenten te verbieden. De praktijk wijst immers uit dat het opleggen van gedragsregels weinig of geen resultaten met zich brengt. Verder dient men zich vragen te stellen over de opportuniteit van invorderingsactiviteiten tegen betaling buiten de gewone gerechtelijke weg. De

incassobureaus beschikken immers over geen enkele door de wet toegekende bevoegdheid. Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat hun activiteiten zo vaak tot onwettige praktijken leiden » (*Parl. St.*, Kamer, 1999-2000, DOC 50-0223/001, pp. 3 en 4).

De wetgever was destijds van oordeel dat hij de gehele regeling die hij invoerde, niet op de advocaten en gerechtsdeurwaarders van toepassing diende te maken :

« [Artikel 3] vestigt het principe dat de invordering van schulden van een consument tegen betaling verboden is. Het verbod heeft enkel betrekking op schuldinvorderingen die tegen betaling geschieden. Het verhindert dus geenszins dat aan personen die zich in financiële moeilijkheden bevinden, kosteloos hulp wordt verleend bij de recuperatie van schuldinvorderingen (bijvoorbeeld onderhoudsvorderingen).

Uiteraard dient ook een uitzondering te worden gemaakt voor advocaten en gerechtsdeurwaarders. De schuldinvordering maakt immers deel uit van de essentie van hun opdracht. De uitzondering is bovendien verantwoord omdat beide beroepsgroepen aan een deontologie zijn onderworpen en de mogelijkheid van tuchtmaatregelen bestaat; wanpraktijken kunnen dus worden aangepakt » (*ibid.*, pp. 5 en 6).

B.4.4. In de parlementaire voorbereiding van de bestreden wet wordt aangegeven dat de wetgever het toepassingsgebied van de wet van 20 december 2002 heeft willen uitbreiden teneinde, enerzijds, een einde te maken aan de uiteenlopende interpretaties over het in artikel 5 van die wet bedoelde verbod om aan de consument enige andere vergoeding te vragen dan die waarin is voorzien in geval van niet-naleving van de contractuele verbintenissen en, anderzijds, bij de consument een risico van verwarring tussen een minnelijke invordering en een gerechtelijke invordering te vermijden : in de verantwoording van het amendement van de Regering dat aan de oorsprong van de bestreden bepalingen ligt, wordt immers aangegeven :

« Artikel 31/1. Dit amendement geeft nauwkeuriger weer dat zowel de ‘ minnelijke invordering van schulden ’ als ‘ de activiteit van minnelijke invordering van schulden ’, zoals bepaald in artikel 2 van de wet van 20 december 2002 betreffende de minnelijke invordering van schulden van de consument, van toepassing zijn op alle spelers die werkzaam zijn op dat vlak, ongeacht hun beroepsstatuut (handelsberoep of vrij beroep).

Hieruit volgt dat hoofdstuk IV van de wet van 20 december 2002 van toepassing zal zijn op advocaten, ministeriële ambtenaren en gerechtelijke mandatarissen, met uitzondering van artikelen 4 en 8 van dat hoofdstuk omdat ze niet zijn ingeschreven bij de FOD Economie. Om dezelfde reden zijn ook de artikelen 11 tot 13 (hoofdstuk 6) en 16 niet van toepassing op hen. Ook de artikelen 9 en 10 moeten bij de uitzonderingen worden toegevoegd omwille van het feit dat het hier gaat over een vordering tot staken overeenkomstig met de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken, die niet van toepassing is op vrije beroepen.

Deze verduidelijking stelt definitief, en in het bijzonder, een einde aan de uiteenlopende interpretaties van artikel 5, dat ‘ verbiedt aan de consument enige vergoeding te vragen, anders dan de overeengekomen bedragen in de onderliggende overeenkomst in geval van niet-naleving van de contractuele verbintenissen ’.

Voortaan is ondermeer dit artikel, op onbetwistbare wijze, van toepassing [op] iedereen die een minnelijke invordering van schulden doet, inbegrepen de advocaten, de ministeriële ambtenaren (onder andere de gerechtsdeurwaarders) of de gerechtelijke mandatarissen.

Inderdaad, het gaat niet om een wettelijke opdracht bepaald in artikel 516 van het Gerechtelijk Wetboek, maar over een buitenwettelijke en buitengerechtelijke procedure in het kader van dewelke de gerechtsdeurwaarders niet optreden in hun ambt van ministerieel en openbaar ambtenaar, maar alleen als mandataris van hun cliënt.

Deze maatregel stelt zich tot doel om het maatschappelijke en economische evenwicht te herstellen, enerzijds door bepaalde praktijken te beteugelen en anderzijds door het opnieuw garanderen van eerlijke concurrentie.

Art. 31/2. Veel consumenten, en in het bijzonder de zwaksten, maken zelden het onderscheid tussen minnelijke invordering en gerechtelijke invordering zodra de minnelijke invordering wordt uitgevoerd door een advocaat of een gerechtsdeurwaarder. Het briefhoofd, het zegel, de gehanteerde taal en het statuut van deze beroepen zorgt ervoor dat er bij de consumenten verwarring ontstaat met betrekking tot zijn rechten en plichten. Een verklarende en zichtbare vermelding op de briefwisseling, die wijst op het minnelijke karakter van deze handeling maakt een einde aan deze verwarring » (*Parl. St.*, Kamer, 2008-2009, DOC 52-1788/004, pp. 2 en 3).

B.4.5. In tegenstelling tot wat de verzoekende partijen in de zaak nr. 4761 beweren, breidt de bestreden wet het toepassingsgebied van de wet van 20 december 2002 niet uit tot de gerechtsdeurwaarders en de advocaten aangezien sommige bepalingen ervan reeds op hen van toepassing waren. Uit artikel 2, § 1, 1°, vloeit immers voort dat zij reeds aan de bij artikel 3 vastgestelde verbodsbepalingen inzake minnelijke invordering van schulden waren onderworpen en, in zoverre zij verwijzen naar dat artikel 3, aan artikel 14 van de wet dat burgerrechtelijke sancties vaststelt en aan artikel 15 van de wet dat strafrechtelijke sancties vaststelt. Het is evenwel juist dat de bestreden wet de toepassing van bepalingen van de wet van 20 december 2002 die eerder niet op de betrokkenen van toepassing waren, tot hen uitbreidt. Aldus worden zij voortaan onderworpen aan de in de artikelen 5, 6 en 7 van de wet van 20 december 2002 vervatte verplichtingen en derhalve aan de burgerrechtelijke en strafrechtelijke sancties die daaraan zijn verbonden.

B.4.6. Door de bestreden bepalingen aan te nemen, is de wetgever in 2009 teruggekomen op een keuze die hij in 2002 had gemaakt. Een dergelijke beleidswijziging behoort tot zijn

beoordelingsbevoegdheid en zou niet in strijd met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet kunnen worden geacht door het loutere feit dat de wetgever bepaalde doelstellingen zou laten varen om er andere na te streven. De bestreden bepalingen zouden enkel discriminerend kunnen worden bevonden indien zij op een kennelijk onredelijke beoordeling zouden berusten.

B.4.7. Hoewel het juist is, zoals de verzoekende partijen aangeven, dat in de parlementaire voorbereiding regelmatig wordt verwezen naar de gerechtsdeurwaarders (*Parl. St.*, Kamer, 2008-2009, DOC 52-1788/012, pp. 9 en 10; Senaat, 2008-2009, nr. 4-1199/2, p. 9), wordt daarin evenwel aangegeven dat de «juridische beroepen in het algemeen» worden beoogd, «hoewel vooral gerechtsdeurwaarders bedoeld worden» (*Parl. St.*, Senaat, *ibid.*). Tijdens de parlementaire voorbereiding van de wet van 20 december 2002 was trouwens reeds opgemerkt dat de advocaten «grote morele dwang [kunnen] uitoefenen op de schuldenaar» (*Parl. St.*, Senaat, 2001-2002, nr. 2-1061/5, p. 4). Door artikel 2 van die wet te wijzigen, vermocht de wetgever te oordelen dat de risico's die de in B.4.4 vermelde uiteenlopende interpretaties met zich meebrachten met betrekking tot de aan de consument gevraagde vergoedingen, moesten kunnen worden geweerd ongeacht de hoedanigheid van de personen die de minnelijke invordering van schulden verrichten, en dat het in dat verband niet wenselijk was om de advocaten, enerzijds, en de gerechtsdeurwaarders en de incassobureaus, anderzijds, verschillend te behandelen terwijl zij, niettegenstaande de verschillen die tussen hen en met name tussen de eerstgenoemden en de gerechtsdeurwaarders bestaan, allen gemeen hebben dat zij de minnelijke invordering van schulden kunnen verrichten; de omstandigheid dat die activiteit in hoofdzaak of in bijkomende orde wordt verricht, is in dat verband irrelevant. Dezelfde bekommernis van consumentenbescherming uit zich in de voortaan bij artikel 6, § 2, 6°, van de wet van 20 december 2002 voorgeschreven vermelding. De nieuwe bepalingen liggen aldus in de lijn van de doelstellingen die, vanaf het begin, bij die wet werden nagestreefd, aangezien zij het mogelijk kunnen maken om de privacy van de schuldenaar te beschermen, om de kosten te verduidelijken die van hem kunnen worden geëist en om toezicht uit te oefenen op de personen die de minnelijke invordering van schulden verrichten (*Parl. St.*, Senaat, 2001-2002, nr. 2-1061/5, p. 2).

Dat toezicht is overigens aangepast aan de hoedanigheid van die personen, aangezien de artikelen 4, 8 tot 13 en 16 met name niet van toepassing zijn op de advocaten en de gerechtsdeurwaarders; de in de artikelen 5, 6 en 7 vervatte voorschriften kunnen niet als

buitensporig worden beschouwd. Het in artikel 5 vervatte verbod om enige vergoeding te innen beantwoordt immers aan het verbod dat reeds in artikel 27bis van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet is vervat; de in artikel 6 vervatte verplichting om een schriftelijke ingebrekestelling te versturen en om daarin de elementen te vermelden waarin bij de wet is voorzien, beantwoordt tegelijk aan redelijke vereisten en aan wat de praktijk van de advocaten moet zijn, rekening houdend met wat gebruikelijk is in het beroep en met de deontologie; de in artikel 7 bedoelde huisbezoeken passen niet in het kader van de beroepsactiviteit van de advocaat.

Ten slotte, hoewel het juist is, dat de deontologische regels van de advocaten hun verplichtingen opleggen die een soortgelijk gevolg kunnen hebben als het gevolg dat met de in het geding zijnde bepalingen wordt nagestreefd, blijft het feit dat de wetgever vermocht te oordelen dat die regels niet volstonden om hun verbodsbepalingen op te leggen die overeenstemmen met die waarin de wet van 2002 voorziet en waarop de rechtzoekenden die zij beoogt te beschermen, zich kunnen beroepen.

De bestreden bepalingen doen dus niet op discriminerende wijze afbreuk aan de rechten van de betrokkenen.

Zij doen evenmin afbreuk aan de *standstill*-verplichting die is aangevoerd door de verzoekende partijen, die verwijzen naar het bij artikel 23, derde lid, 2°, van de Grondwet gewaarborgde recht op juridische bijstand (derde middel in de zaak nr. 4778; eerste en tweede middel in de zaak nr. 4779), aangezien, zonder dat het nodig is na te gaan of de bestreden maatregelen al dan niet het bestaande beschermingsniveau in aanzienlijke mate verminderen, de hierboven vermelde bekommernis om de consument te beschermen een reden vormt die verband houdt met het algemeen belang en die het aannemen van de bestreden maatregelen verantwoordt.

De verzoekende partij in de zaak nr. 4778 voert in dat verband eveneens artikel 13 van de Grondwet aan, maar zet niet uiteen in welk opzicht die bepaling zou zijn geschonden. Het middel is niet ontvankelijk met betrekking tot die bepaling.

B.4.8. Ten slotte doet de verzoekende partij in de zaak nr. 4779 (tweede middel) gelden dat de verplichtingen die ingevolge de bestreden wet worden opgelegd aan de advocaat die

een procedure van minnelijke invordering opstart tegen een schuldenaar die zich in een lidstaat van de Europese Unie bevindt, de rechten schenden die de advocaat ontleent aan artikel 49 van het EG-Verdrag (thans artikel 56 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)) met betrekking tot het vrij verrichten van diensten.

B.4.9. Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie volgt dat beperkingen van het vrij verrichten van diensten, die voortvloeien uit maatregelen die zonder onderscheid van toepassing zijn op nationale en EU-onderdanen, kunnen worden aanvaard indien ze worden verantwoord door dwingende redenen van algemeen belang, indien ze geschikt zijn om het ermee beoogde doel te bereiken en ze niet verder gaan dan wat noodzakelijk is om het te bereiken. Bovendien is vereist dat de beperkingen die op dergelijke gronden en op het noodzakelijke voorkomen van maatschappelijke problemen zijn gebaseerd, geschikt zijn om die doelstellingen te verwezenlijken (HvJ, 21 oktober 1999, C-67/98, *Zenatti*; 24 maart 1992, C-275/92, *Schindler*; 21 september 1999, C-124/97, *Läärä*; 11 september 2003, C-6/01, *Anomar*).

Rekening houdend met de in B.4.4 en B.4.7 vermelde elementen is de bestreden maatregel redelijk verantwoord ten aanzien van die vereisten, zodat geenszins op discriminerende wijze afbreuk wordt gedaan aan de rechten die de betrokkenen aan artikel 56 van het VWEU ontleen.

B.4.10. In haar memorie van antwoord wijst de Orde van Vlaamse balies erop dat indien er twijfel bestaat over de overeenstemming van de in het middel aangeklaagde beperkingen met het recht van de Europese Unie, aan het Hof van Justitie van de Europese Unie een vraag moet worden gesteld over de interpretatie van artikel 49, in samenhang gelezen met artikel 46 van het EG-Verdrag (thans de artikelen 56 en 52 van het VWEU); in dat verband brengt zij het daadwerkelijk en concreet noodzakelijke karakter van de bestreden maatregel om de door de wetgever nagestreefde doelstelling van consumentenbescherming te verwezenlijken in het geding.

B.4.11. Artikel 267 van het VWEU bepaalt :

« Het Hof van Justitie van de Europese Unie is bevoegd, bij wijze van prejudiciële beslissing, een uitspraak te doen

a) over de uitlegging van de Verdragen,

b) over de geldigheid en de uitlegging van de handelingen van de instellingen, de organen of de instanties van de Unie.

Indien een vraag te dien aanzien wordt opgeworpen voor een rechterlijke instantie van een der lidstaten, kan deze instantie, indien zij een beslissing op dit punt noodzakelijk acht voor het wijzen van haar vonnis, het Hof van Justitie verzoeken over deze vraag een uitspraak te doen.

Indien een vraag te dien aanzien wordt opgeworpen in een zaak aanhangig bij een nationale rechterlijke instantie waarvan de beslissingen volgens het nationale recht niet vatbaar zijn voor hoger beroep, is deze instantie gehouden zich tot het Hof te wenden.

Indien een dergelijke vraag wordt opgeworpen in een bij een nationale rechterlijke instantie aanhangige zaak betreffende een gedetineerde persoon, doet het Hof zo spoedig mogelijk uitspraak ».

B.4.12. De in de derde alinea van die bepaling opgenomen verplichting is, in de gevallen waarin enkel de uitlegging van een norm van de Europese Unie in het geding is, niet van toepassing, indien die nationale rechterlijke instantie « heeft vastgesteld dat de opgeworpen vraag niet relevant is of dat de betrokken gemeenschapsbepaling reeds door het Hof is uitgelegd of dat de juiste toepassing van het gemeenschapsrecht zo evident is, dat redelijkerwijze geen ruimte voor twijfel kan bestaan » (HvJ, 6 oktober 1982, C-283/81, *CILFIT*, punt 21).

B.4.13. Zoals het Hof in B.4.9 heeft vastgesteld, worden de bestreden maatregelen verantwoord ten aanzien van de vereisten waarvan, in de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie, het aanvaarden van beperkingen op het vrij verrichten van diensten afhankelijk wordt gesteld. De opgeworpen vraag hoeft niet te worden gesteld.

B.4.14. Onder voorbehoud van het onderzoek, dat verderop zal worden gedaan, van de argumenten die de verzoekende partij in de zaak nr. 4779 in haar eerste middel formuleert met betrekking tot de sanctieregeling, zijn het eerste middel in de zaken nrs. 4761, 4778 en 4779, het derde middel in de zaak nr. 4778 en het tweede middel in de zaak nr. 4779 niet gegrond.

Met betrekking tot de sanctieregeling

B.5.1. De wet van 20 december 2002 gaat gepaard met burgerrechtelijke sancties (artikel 14) en strafrechtelijke sancties (artikel 15) :

« Art. 14. Iedere betaling die verkregen wordt in strijd met de bepalingen van de artikelen 3, 4, 6 en 7, behalve in het geval van een kennelijke vergissing die de rechten van de consument niet schaadt, wordt beschouwd als geldig door de consument verricht ten opzichte van de schuldeiser, maar dient door de persoon die de activiteit van minnelijke invordering van schulden verricht, te worden terugbetaald aan de consument.

Heeft de invordering van een schuld betrekking op een geheel of ten dele onverschuldigd bedrag, in het bijzonder met toepassing van artikel 5, dan is degene die de betaling ontvangt ertoe gehouden het terug te betalen aan de consument, vermeerderd met de nalatighedsinteressen te rekenen van de dag van de betaling.

Art. 15. § 1. Met geldboete van 26 tot 50.000 EUR worden gestraft :

1° zij die de bepalingen van de artikelen 3 tot 8 overtreden;

2° zij die de beschikking niet naleven van een vonnis of arrest gewezen op een vordering tot staking als bedoeld in artikel 9;

3° zij die het vervullen van de opdracht van de in artikel 11 genoemde personen met het oog op de opsporing en vaststelling van de inbreuken op deze wet, met opzet verhinderen of belemmeren.

Onverminderd de toepassing van de gewone regels inzake herhaling, wordt deze straf verdubbeld wanneer de inbreuk wordt begaan binnen vijf jaar te rekenen van een in kracht van gewijsde gegane veroordeling wegens een in dit artikel bepaald misdrijf.

§ 2. In geval van veroordeling wordt de bijzondere verbeurdverklaring bedoeld in artikel 42, 3°, van het Strafwetboek steeds uitgesproken.

§ 3. Boek I van het Strafwetboek, met inbegrip van hoofdstuk VII en artikel 85, is van toepassing op de bij dit artikel bedoelde inbreuken ».

B.5.2. Die regeling wordt door de verzoekende partijen bekritiseerd, hetzij ten aanzien van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie (tweede middel in de zaak nr. 4761 over de burgerrechtelijke sancties en de strafrechtelijke sancties; tweede middel in de zaak nr. 4778 over de burgerrechtelijke sancties; eerste middel, *partim*, in de zaak nr. 4779 over de burgerrechtelijke sancties en de strafrechtelijke sancties), hetzij ten aanzien van het wettigheidsbeginsel in strafzaken (derde en vierde middel in de zaak nr. 4779 over de

burgerrechtelijke sancties en de strafrechtelijke sancties), hetzij ten aanzien van beide (vijfde middel in de zaak nr. 4779 over de burgerrechtelijke sancties).

B.5.3. De middelen zijn enkel ontvankelijk in zoverre zij betrekking hebben op de burgerrechtelijke of strafrechtelijke sancties die een inbreuk op de bepalingen van de artikelen 5, 6 en 7 van de wet van 20 december 2002 bestraffen, aangezien die bepalingen, ingevolge artikel 38 van de bestreden wet, op de advocaten, de ministeriële ambtenaren of de gerechtelijke mandatarissen in de uitoefening van hun beroep of ambt van toepassing zijn gemaakt.

Daarentegen was artikel 3 van de wet van 2002 reeds op hen van toepassing - alsook de sancties waarmee het krachtens de artikelen 14 en 15 gepaard gaat - wat betreft de in die bepaling bedoelde en in artikel 2, § 1, 1°, van de wet omschreven « minnelijke invordering van schulden », zodat de verzoekschriften, in zoverre zij betrekking hebben op de uitbreiding van de toepasbaarheid, op de advocaten, de ministeriële ambtenaren of de gerechtelijke mandatarissen in de uitoefening van hun beroep of ambt, van de artikelen 14 en 15 van de wet voor sancties die een inbreuk op artikel 3 ervan bestraffen, niet voldoen aan de in artikel 3, § 1, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof vervatte termijnvereiste. De artikelen 4, 8, 9 en 11 van de wet van 20 december 2002 zijn niet op die personen van toepassing krachtens artikel 38, 2°, van de bestreden wet, dat artikel 2, § 2, van de wet van 2002 vervangt.

B.5.4. Bij het onderzoek van het Hof wordt een onderscheid gemaakt tussen de burgerrechtelijke sancties en de strafrechtelijke sancties.

Burgerrechtelijke sancties (artikel 14)

B.6.1. De verzoekende partijen in de zaken nrs. 4761 (tweede middel) en 4778 (tweede middel) doen gelden dat de bestreden bepalingen de artikelen 10, 11 en 23, derde lid, 1°, van de Grondwet schenden, al dan niet in samenhang gelezen met de vrijheid van handel en nijverheid, verankerd in artikel 7 van het decreet van 2 en 17 maart 1791 « tot afschaffing van het gildenwezen » (decreet d'Allarde), en, in de zaak nr. 4761, met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in zoverre zij

ertoe zouden leiden dat het mogelijk wordt gemaakt om aan de advocaten, de ministeriële ambtenaren of de gerechtelijke mandatarissen, in de uitoefening van hun beroep of ambt, die zich niet zouden houden aan de verplichtingen die hun bij de wet van 20 december 2002 worden opgelegd, burgerrechtelijke sancties op te leggen die, door van toepassing te zijn ongeacht de aard van de door de overtreder niet-nageleefde verplichting en de ernst van de tekortkoming, een onevenredige beperking van de uitoefening van een beroepsactiviteit en van het recht op het ongestoord genot van de eigendom zouden vormen.

In tegenstelling tot wat de Ministerraad beweert, is het door de verzoekende partijen in de zaak nr. 4761 aangevoerde middel niet onduidelijk, aangezien het verwijst naar de in artikel 14 van de wet van 20 december 2002 vervatte sancties en naar het gevolg dat zij, volgens die partijen, voor hun beroepsactiviteit zouden hebben.

B.6.2. Aan de bij artikel 23, derde lid, 1°, van de Grondwet gewaarborgde vrije keuze van beroepsarbeid kunnen beperkingen worden gesteld, op voorwaarde dat die objectief en redelijk zijn verantwoord en niet onevenredig zijn met het nagestreefde doel. De vrijheid van handel en nijverheid belet niet dat de wet de economische bedrijvigheid van personen en ondernemingen regelt; zij zou alleen worden geschonden indien zij zonder enige noodzaak en op een wijze die kennelijk onevenredig is met het nagestreefde doel zou worden beperkt. Ten slotte maakt artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens het de verdragsstaten mogelijk om die wetten toe te passen die zij noodzakelijk achten om het gebruik van eigendom in overeenstemming met het algemeen belang te regelen.

B.6.3. De regeling van de burgerrechtelijke sancties die binnen de in B.5.3 aangegeven perken ingevolge de bestreden bepalingen op de advocaten, de ministeriële ambtenaren of de gerechtelijke mandatarissen in de uitoefening van hun beroep of ambt van toepassing is gemaakt, leidt ertoe dat de betrokkenen ertoe zijn gehouden om aan de consumenten het bedrag terug te betalen van de betaling die in strijd met de aan de eerstgenoemden bij de artikelen 5, 6 en 7 van de wet van 20 december 2002 opgelegde verplichtingen werd verkregen. In tegenstelling tot de bepalingen van artikel 3 - die reeds vroeger op de betrokkenen van toepassing waren - die het mogelijk maken om de consument te beschermen tegen de inbreuken op zijn privéleven of op zijn menselijke waardigheid en te vermijden dat hij wordt misleid, hebben die welke in de artikelen 6 en 7 zijn vervat, deels betrekking op

voorschriften met een administratief karakter ten opzichte waarvan de in het geding zijnde burgerrechtelijke sanctie een maatregel vormt die op buitensporige wijze afbreuk doet aan de rechten die bij de in het middel aangevoerde bepalingen zijn gewaarborgd en in het bijzonder aan het bij artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens gewaarborgde ongestoord genot van de eigendom, wegens het absolute en forfaitaire karakter van die sanctie en het gevolg dat zij kan hebben voor de financiële situatie van de persoon aan wie zij wordt opgelegd. Hetzelfde geldt voor de in artikel 14, tweede lid, bedoelde sanctie in geval van schending van artikel 5, in zoverre die sanctie die welke is bedoeld in geval van schending van artikel 3, § 2, vierde streepje (dat « de inning van niet voorziene of niet wettelijk toegestane bedragen » reeds verbiedt en in artikel 14, eerste lid, wordt beoogd), te buiten gaat en in zoverre de toepassing van het mechanisme van de teruggave van onverschuldigde betalingen, opgenomen in artikel 1376 van het Burgerlijk Wetboek, het mogelijk maakt hetzelfde resultaat te bereiken.

B.6.4. In zoverre zij betrekking hebben op de toepassing, op de advocaten, de ministeriële ambtenaren of de gerechtelijke mandatarissen in de uitoefening van hun beroep of ambt, van de burgerrechtelijke sancties die, binnen de in B.5.3 aangegeven perken, in artikel 14 van de wet van 20 december 2002 worden beoogd, zijn de middelen gegrond.

Strafrechtelijke sancties (artikel 15)

B.7.1. De verzoekende partij in de zaak nr. 4779 bekritiseert het vage en algemene karakter van de bewoordingen van de voorschriften van de artikelen 3 en 6 van de wet van 20 december 2002, zowel ten aanzien van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie (eerste middel) als ten aanzien van het wettigheidsbeginsel in strafzaken (derde en vierde middel, beperkt tot artikel 3). Door de onduidelijkheid van die bepalingen zou de rechter de wijze waarop de belangen van de schuldeiser worden verdedigd, anders kunnen beoordelen dan hoe de advocaat dat zal hebben gemeend te moeten doen.

B.7.2. Het wettigheidsbeginsel in strafzaken gaat uit van de idee dat de strafwet moet worden geformuleerd in bewoordingen op grond waarvan eenieder, op het ogenblik waarop hij een gedrag aanneemt, kan uitmaken of dat gedrag al dan niet strafbaar is. Het eist dat de wetgever in voldoende nauwkeurige, duidelijke en rechtszekerheid biedende bewoordingen

bepaalt welke feiten strafbaar worden gesteld, zodat, enerzijds, diegene die een gedrag aanneemt, vooraf op afdoende wijze kan inschatten wat het strafrechtelijke gevolg van dat gedrag zal zijn en, anderzijds, aan de rechter geen al te grote beoordelingsbevoegdheid wordt gelaten.

Het wettigheidsbeginsel in strafzaken staat evenwel niet eraan in de weg dat de wet aan de rechter een beoordelingsbevoegdheid toekent. Er dient immers rekening te worden gehouden met het algemene karakter van de wetten, de uiteenlopende situaties waarop zij van toepassing zijn en de evolutie van de gedragingen die zij bestraffen.

Aan het vereiste dat een misdrijf duidelijk moet worden omschreven in de wet, is voldaan wanneer de rechtzoekende, op basis van de bewoordingen van de relevante bepaling en, indien nodig, met behulp van de interpretatie daarvan door de rechtscollèges, kan weten welke handelingen en welke verzuimen zijn strafrechtelijke aansprakelijkheid meebrengen.

Enkel bij het onderzoek van een specifieke strafbepaling is het mogelijk om, rekening houdend met de elementen eigen aan de misdrijven die zij wil bestraffen, te bepalen of de door de wetgever gehanteerde algemene bewoordingen zo vaag zijn dat ze het wettigheidsbeginsel in strafzaken zouden schenden.

B.7.3. De verzoekende partij brengt artikel 3, § 1 en § 2, derde, vierde, zesde, achtste en negende streepje, en artikel 6 van de wet van 20 december 2002 in het geding. Artikel 3 wordt niet in aanmerking genomen, om de in B.5.3 aangegeven redenen.

B.7.4. Geen enkele van de in artikel 6 van de wet van 20 december 2002 - geciteerd in B.3.2 - vermelde concepten of begrippen kunnen de rechtzoekende verhinderen te bepalen welke handelingen en welke verzuimen zijn strafrechtelijke aansprakelijkheid meebrengen.

B.7.5. In haar tweede middel levert de verzoekende partij in de zaak nr. 4761 op de strafrechtelijke sancties dezelfde uit schendingen van de vrijheid van handel en nijverheid en van het eigendomsrecht afgeleide kritiek als die welke zij op de in artikel 14 van de wet van 20 december 2002 bedoelde burgerrechtelijke sancties heeft geleverd.

Aangezien de strafrechtelijke sancties ertoe strekken de naleving te waarborgen van de verplichtingen die aan de betrokkenen worden opgelegd teneinde het bij de wet nagestreefde doel te verwezenlijken en aangezien de door de consument uitgevoerde betaling, per definitie, immers niet had moeten worden uitgevoerd, valt artikel 15 binnen de perken die aan de door de verzoekende partijen aangevoerde rechten en vrijheden zijn gesteld, zoals zij in B.6.2 zijn aangegeven. De kritiek van de verzoekende partijen is des te minder gegrond daar de wet het de rechter mogelijk maakt om het bedrag van de geldboete vast te stellen tussen het minimum- en het maximumbedrag dat erin is bepaald en het hem mogelijk maakt de bepalingen van boek I van het Strafwetboek, met inbegrip van die van hoofdstuk VII en van artikel 85 met betrekking tot de verzachtende omstandigheden, toe te passen.

B.7.6. In zoverre zij betrekking hebben op de toepassing van de in artikel 15 van de wet van 20 december 2002 bedoelde strafrechtelijke sancties, zijn de middelen niet gegrond.

Met betrekking tot het gebruik van de talen

B.8.1. De verzoekende partij in de zaak nr. 4779 (vijfde middel) voert aan dat artikel 39 van de bestreden wet artikel 30 van de Grondwet schendt in zoverre het artikel 6, § 2, van de wet van 20 december 2002 aanvult met een 6° dat de bewoordingen bepaalt van een vermelding die in de tekst van de in artikel 6 bedoelde ingebrekestelling dient voor te komen. Volgens de verzoekende partij zou enkel aan dat voorschrift kunnen worden voldaan indien de in het geding zijnde tekst de vermelding bevat die in de wet is opgenomen en dus in de taal ervan is opgesteld.

B.8.2. Artikel 30 van de Grondwet bepaalt :

« Het gebruik van de in België gesproken talen is vrij; het kan niet worden geregeld dan door de wet en alleen voor handelingen van het openbaar gezag en voor gerechtszaken ».

B.8.3. De verzoekende partij vergist zich in de draagwijdte van de bestreden bepaling die zich ertoe beperkt de weergave van de bij artikel 6, § 2, 6°, voorgeschreven vermelding in een van de landstalen te vereisen, en geenszins verbiedt dat die vermelding in andere talen zou worden vertaald.

B.8.4. Het middel is niet gegrond.

Om die redenen,

het Hof

- vernietigt artikel 38, 2°, van de Economische Herstelwet van 27 maart 2009 in zoverre het de regeling van de burgerrechtelijke sancties die in artikel 14 van de wet van 20 december 2002 betreffende de minnelijke invordering van schulden van de consument worden beoogd en die een inbreuk op de bepalingen van de artikelen 5, 6 en 7 van die wet bestraffen, van toepassing maakt op de advocaten, de ministeriële ambtenaren of de gerechtelijke mandatarissen in de uitoefening van hun beroep of ambt;

- verwerpt de beroepen voor het overige.

Aldus uitgesproken in het Frans, het Nederlands en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 16 september 2010.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

M. Melchior